

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen.

1994-95

nr 37

FÖRSLAG

I framställningen föreslås bestämmelserna om beslutsfattandet i landskapsstyrelsen ändrade. På de enskilda medlemmarna läggs ett större ansvar för de beslut som fattas och för den verksamhet som bedrivs inom förvaltningen. När de enskilda medlemmarnas ansvar ökar förändras också tjänstemännens och kollegiets ansvar.

Uttrycket att vara överinseende medlem byts mot uttrycket ansvarig medlem och ersättarna avskaffas. Kravet, vid förhandlingarna om bildande av landskapsstyrelse, på att i första hand alltid försöka få till stånd en s.k. samlingslandskapsstyrelse avskaffas också.

Vid landskapsstyrelsens sammanträde skall medlemmarna föredra ärendena. Tjänstemän skall alltså inte längre delta i det egentliga beslutsfattandet vid sammanträdena. De ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde uppräknas i lagen och övriga ärenden avgörs av enskild medlem om de inte delegerats så att de skall avgöras av tjänsteman.

Medlem av landskapsstyrelsen skall vid enskild föredragning kunna avgöra ärende annorlunda än föredraganden föreslår.

De nya principerna för beslutsfattandet skall endast delvis tillämpas på landskapsstyrelser som utsetts genom proportionella val.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING	1
1. Inledning	1
2. Gällande regler om beslutsfattandet i landskapsstyrelsen	2
2.1. Allmänt	2
2.2. Beslutsnivåer	2
2.3. Beslutsfattandet vid oenighet	3
2.4. Expeditioner och protokoll	3
2.5. Beredningen av ärendena	4
3. Mål och det framtida beslutsfattandet i landskapsstyrelsen	4
3.1. Mål	4
3.2. Det framtida beslutsfattandet i landskapsstyrelsen	5
3.2.1. Allmänt	5
3.2.2. Beslutsfattandet	6
4. Ekonomiska och administrativa konsekvenser	8
5. Lagstiftningsordningen	9
6. Ikraftträdande	9

DETALJMOTIVERING	10
1. Landskapslagen om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland	10
2. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse	10
3. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen.	15
4. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk.	19
5. Landskapslagen om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen.	20

LAGTEXT	22
1. Landskapslag om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland	22
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse	23
3. Landskapslag om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen	26
4. Landskapslag om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk	29
5. Landskapslag om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen	30

BILAGA

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Bestämmelserna om tillsättande av landskapsstyrelse reformerades år 1988. Reformen som allmänt kallats parlamentarismreformen trädde i kraft den 1 april nämnda år. Ett av målen med reformen var att ge större tyngd åt det politiska arbetet i landskapet för att på så sätt klargöra för allmänheten de olika alternativ som finns när lagtingsval förrättas.

Landskapsstyrelsen har två viktiga funktioner. Den verkar som allmän förvaltningsmyndighet och dessutom fullgör landskapsstyrelsen den styrelseuppgift som består i att utöva den makt som allmänt brukar kallas regeringsmakten.

Hittills har landskapsstyrelsens funktion som förvaltningsmyndighet vägt tyngst och tillmåtts den största betydelsen när lagstiftningen om landskapsstyrelsen inre arbete utformats. Den utveckling som skett inom både lagtingets och landskapsstyrelsens arbete efter det parlamentarismreformen genomförts visar emellertid att landskapsstyrelsens styrelseuppgift måste betonas mera i de bestämmelser som reglerar landskapsstyrelsens inre arbete, d.v.s. beslutsfattandet i landskapsstyrelsen.

Den utveckling som ägt rum har påskyndats av den nya självstyrelselagen, som främst genom det nya ekonomiska systemet gett lagting och landskapsstyrelse större makt och därmed större ansvar. Till följd av det nya ekonomiska systemet har nämligen rätten att lagstifta och på annat sätt utöva självstyrelsemakten också inom områden som redan tidigare tillhört landskapet fått ett mera reellt innehåll. Av betydelse är även den i formellt hänseende utökade behörighet att lagstifta som den nya självstyrelselagen i viss utsträckning medfört.

Landskapsstyrelsens roll påverkas även av medlemskapet i den europeiska unionen. Genom medlemskapet har nämligen landskapet liksom nationalstaterna överlåtitt en betydande del av sin suveräna beslutsmakt till unionsorganen. Den beslutsmakt som landskapet överlåtitt är i huvudsak makt som annars skulle ha tillkommit lagtinget. Trots det är det i formellt hänseende uteslutande en sak för landskapsstyrelsen att hävda landskapets intressen på de områden där beslutsmakten överlåtits.

Medlemmarna av landskapsstyrelsen ansvarar inför lagtinget för den politik som förs, d.v.s. för hur styrelseuppgiften fullgörs. Ansvaret består både i ett kollektivt ansvar och i ett ansvar för den enskilde medlemmen. Medlemmarnas ansvar har betonats mer och mer efter att parlamentarismreformen genomfördes.

De bestämmelser där landskapsstyrelsens inre arbete regleras är inte anpassade till de krav som numera ställs på landskapsstyrelsen och dess medlemmar. Behovet av en reform av bestämmelserna om landskapsstyrelsens inre arbete till följd av parlamentarismreformen uppmärksammades redan i samband med beredningen av den reformen (jfr ÅUS 1987:3). Då ansågs dock inte en reform av bestämmelserna om landskapsstyrelsens inre arbete absolut nödvändig för att genomföra parlamentarismreformen.

De erfarenheter som vunnits under de snart två mandatperioder då de gällande bestämmelserna om tillsättande av landskapsstyrelse och om landskapsstyrelsens förhållande till lagtinget tillämpats visar på ett uppenbart behov av att reformera reglerna om landskapsstyrelsens inre arbete. Mest angeläget är det att ändringar görs i principerna för beslutsfattandet i landskapsstyrelsen. Samtidigt bör det göras en mindre ändring av bestämmelserna om tillsättande av landskapsstyrelse så att det onödiga kravet på att alltid i första hand försöka få till stånd en s.k. samlingslandskapsstyrelse avskaffas.

Senare bör en totalreform av lagstiftningen om landskapsstyrelsen genomföras. Beredningen av en sådan reform har påbörjats, där ställning måste tas bl.a. till om förvaltningen i samma omfattning som f.n. skall utgöra en del av landskapsstyrelsen eller om det skall finnas ett centralt ämbetsverk eller flera verk som lyder under landskapsstyrelsen.

2. Gällande regler om beslutsfattandet i landskapsstyrelsen

2.1. Allmänt

Beslutsfattandet i landskapsstyrelsen regleras i två allmänna lagar härom, landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71), nedan kallad landskapsstyrelselagen, och landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen (58/75), nedan kallad handläggningslagen. För vissa slag av ärenden finns det dessutom annan lagstiftning, s.k. speciallagstiftning, som skall tillämpas när ifrågavarande slag av ärenden avgörs. Av sådan speciallagstiftning kan följa t.ex. att beslutet skall föregås av en miljökonsekvensbedömning eller att vissa angivna intressenter skall beredas möjlighet att yttra sig innan beslut fattas.

2.2. Beslutsnivåer

Av 11 § landskapsstyrelselagen följer att de ärenden som ankommer på landskapsstyrelsen avgörs av medlemmarna vid sammanträde, om ärendet inte delegerats. Delegering kan ske till enskild medlem av landskapsstyrelsen och till tjänsteman. Beslut om att delegera ärenden får fattas endast om alla medlemmar är överens därom. Delegeringsbeslut skall återkallas om två ordinarie medlemmar av landskapsstyrelsen det kräver. För närvarande finns det ett delegeringsbeslut som antogs år 1994 och i vilket det därefter gjorts mindre ändringar.

Besluten vid landskapsstyrelsens sammanträde fattas alltid på föredragning av en tjänsteman. Också de beslut som fattas av enskild medlem av landskapsstyrelsen fattas på föredragning av en tjänsteman. I fråga om beslut som fattas av tjänsteman medger

lagen däremot både beslut på föredragning av en annan tjänsteman och självständigt beslutsfattande utan föredragning.

2.3. Beslutsfattandet vid oenighet

Om medlemmarna inte enas om hur ett ärende skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde kan ärendet komma att avgöras genom omröstning. För att omröstning skall tillgripas förutsätts det dock att den som för fram ett alternativt förslag till beslut får understöd för sitt förslag av en annan medlem. Den föredragande tjänstemannen behöver dock inte få något understöd för sitt förslag för att framtvinga en omröstning.

Ärende som enligt delegeringsbeslutet skall avgöras av enskild medlem eller av tjänsteman på föredragning av annan tjänsteman, får avgöras vid den enskilda föredragningen eller tjänstemannaföredragningen endast om den beslutande och föredraganden kan enas om det beslut som skall fattas. Kan de inte komma överens om vilket beslut som skall fattas, överförs ärendet direkt på grund av lagen till behandling vid landskapsstyrelsens sammanträde.

Den som deltagit i beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde får anteckna skiljaktig mening till protokollet, om ärendet avgjorts på ett sätt som han eller hon inte kan godta. Skiljaktig mening får antecknas av såväl den föredragande tjänstemannen som av medlem som varit på plats när beslutet fattades. Föredragande tjänsteman och medlem av landskapsstyrelsen som deltagit i beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde anses ha biträtt beslutet om skiljaktig mening inte antecknats till protokollet. Att inte tillhöra majoriteten i ett beslut som avgjorts genom omröstning är alltså inte tillräckligt för att undgå det juridiska ansvaret för beslut som fattats av landskapsstyrelsen.

2.4. Expeditioner och protokoll

Expeditioner i ärenden som avgjorts vid landskapsstyrelsens sammanträden undertecknas, enligt huvudregeln, av den som förde ordet vid sammanträdet och kontrasigneras av den föredragande tjänstemannen. Genom att kontrasignera expeditionen bekräftar tjänstemannen att expeditionen överensstämmer med det beslut som fattats. Någon annan verkan har kontrasigneringen inte. Under förutsättning att expeditionen överensstämmer med beslutet, skall den således kontrasigneras också av en tjänsteman som antecknat skiljaktig mening mot beslutet.

Vid landskapsstyrelsens sammanträden för den föredragande tjänstemannen ett beslutsprotokoll som, förutom tjänstemannen, den som fört ordet vid sammanträdet skall påteckna. Vid enskild föredragning och tjänstemannaföredragning förs inte något egentligt protokoll utan endast en förteckning över besluten.

2.5. Beredningen av ärendena

De ärenden som skall avgöras av landskapsstyrelsen bereds i huvudsak av de tjänstemän som finns inom landskapsstyrelsens centralförvaltning, d.v.s. byråerna vid det s.k. centrala ämbetsverket och lagberedningen. I viss utsträckning deltar dessutom tjänstemän vid statistik- och utredningsbyrån i beredningen av vissa ärenden.

Ärenden bereds självständigt av tjänstemännen vid de olika byråerna. Medlemmarna av landskapsstyrelsen har således inte någon formell rätt att påverka beredningen och handläggningen av ett ärende förrän det upptas till avgörande vid landskapsstyrelsens sammanträde eller vid enskild föredragning.

Trots tjänstemännens självständiga ställning i formellt hänseende finns det ett i huvudsak välfungerande samarbete mellan medlemmarna av landskapsstyrelsen och de tjänstemän som bereder ärendena. Inom ramarna för detta samarbete ges medlemmarna också möjlighet att påverka och i viss utsträckning styra beredningen av ärendena.

3. Mål och det framtida beslutsfattandet i landskapsstyrelsen

3.1. Mål

Landskapsstyrelsen skall liksom f.n. ha till uppgift att styra landskapet och att verka som allmän förvaltningsmyndighet. Bestämmelserna om beslutsfattandet skall vara så utformade att landskapsstyrelsen kan fullgöra båda dessa uppgifter.

Beslutsfattandet i landskapsstyrelsen måste vara effektivt. De beslut som landskapsstyrelsen fattar, särskilt i sin egenskap av allmän förvaltningsmyndighet, måste kunna fattas utan onödigt dröjsmål. Samtidigt skall besluten i så stor utsträckning som möjligt vara materiellt riktiga och fattade i en formellt riktig ordning. Kravet på snabbhet och kravet på materiell riktighet är likväl i viss utsträckning svåra att förena.

Ansaret för de beslut som fattas i landskapsstyrelsen bör vara tydligt. I frågor som gäller styrningen av landskapet måste ansvaret klart och entydigt vila på medlemmarna av landskapsstyrelsen. Detta förutsätter att en omvärdering görs av medlemmarnas och tjänstemännens roller i beslutsfattandet i landskapsstyrelsen. Medlemmarnas uppgift att utöva överinseende över de olika förvaltningsgrenarna bör därför ersättas med ett system där medlemmarna får ett direkt ansvar för verksamheten.

Rättssäkerhetsaspekten är viktig. Den behöver dock inte åsidosättas bara därför att tjänstemännens inflytande minskar i beslutsfattandet.

Med tanke på landskapets relativa litenhet och de begränsade resurser som står till förfogande tillgodoses bäst alla de krav som ställs på beslutsfattandet i landskapsstyrelsen om beslutsfattandet reformeras på följande sätt. De ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde anges uttryckligen i lagen och övriga ärenden avgörs av enskild medlem om ärendet inte delegerats till tjänstemannaavgörande. Direkt

tillämpning av normer kan härvid lämpligen delegeras till avgörande av tjänsteman. På så sätt tillgodoses rättsäkerheten lika bra som f.n. samtidigt som medlemmarna ges möjlighet att ägna sig åt de frågor som är av mera allmän natur och hör samman med styrelseuppgiften.

Ett ökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen förutsätter att beredningsresurser ställs till medlemmarnas förfogande. Några nya resurser kan dock inte, åtminstone inte på kort sikt, ställas till förfogande. De befintliga resurserna inom förvaltningen måste därför omfördelas och delvis ställas till den ansvarige medlemmens förfogande. Trots att detta kan antas medföra att resurser tas från det egentliga förvaltningsarbetet, bör den negativa effekten med tanke på det egentliga förvaltningsarbetet var överkomlig. Detta beror på att den ansvarige medlemmen bär det politiska ansvaret också för att det egentliga förvaltningsarbetet fungerar inom medlemmens ansvarsområde. Det har således förutsatts att den ansvarige medlemmen tillsammans med berörda tjänstemän står för en väl genomtänkt fördelning av de befintliga resurserna mellan den egentliga styrningsuppgiften och det egentliga förvaltningsarbetet.

3.2. Det framtida beslutsfattandet i landskapsstyrelsen

3.2.1. Allmänt

Ett i realiteten utökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen förutsätter ändringar av ett stort antal bestämmelser. Vissa grundläggande principiella ändringar måste göras och dessa kräver i sin tur ett stort antal följdändringar. De bestämmelser som berörs är i huvudsak de där beslutsnivåerna regleras, bestämmelserna om beslutsfattandet, bestämmelserna om expeditioner och protokoll, bestämmelserna om beredningen av ärenden samt de om landskapsstyrelsens sammansättning. De lagar som måste ändras är lagtingsordningen, landskapsstyrelselagen, handläggningslagen samt landskapslagen om landskapets centrala ämbetsverk (25/73) och landskapslagen om lagberedningen (13/72).

Eftersom förutsättningarna för ett välfungerande samarbete inte är desamma i s.k. parlamentariskt sammansatta landskapsstyrelser och landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val, har det bedömts nödvändigt att de regler som gäller beslutsfattandet i dessa olika slag av landskapsstyrelser avviker från varandra. En strävan har likväl varit att bestämmelserna i fråga skall vara så enhetliga som möjligt. Samtidigt har dock eftersträövats så få ändringar som möjligt i de regler som gäller beslutsfattandet i landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val.

3.2.2. Beslutsfattandet

Beslutsnivåer

De fyra olika beslutsnivåer som f.n. finns bör finnas även i framtiden. Om ärendehandläggningen skall vara snabb och effektiv förutsätts det nämligen att varje enskilt ärende avgörs så långt ner som möjligt i administrationen. En ändamålsenligt fördelning av ärendena mellan de olika beslutsnivåerna är sålunda av stor betydelse. Av särskild vikt i detta sammanhang är att ärenden delegeras tillräckligt långt ner i organisationen.

Den nuvarande principen för delegering, d.v.s. att allt som inte uttryckligen delegerats till lägre nivå skall avgöras i plenum, har visat sig leda till att onödigt många ärenden avgörs i plenum. Ifrågavarande princip bör därför ersättas med ett system där endast de ärenden som uttryckligen anges skall avgöras i plenum medan andra ärenden avgörs på lägre nivåer. Med tanke på att medlemmarna av landskapsstyrelsen ansvarar för arbetet bör de ärenden som inte skall avgöras i plenum avgöras vid enskild föredragning till den del de inte delegerats till tjänstemannaavgörande. Den allra största delen av ärendena, t.ex. direkt tillämpning av normer bör kunna delegeras till tjänstemannaavgörande.

I landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val behålls den hittills tillämpade principen att allt som inte uttryckligen delegerats till en lägre nivå skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde.

Beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde

När medlemmarnas ansvar skall ökas och förtydligas är det av väsentlig betydelse att medlemmarna åläggs att fungera som föredragande vid landskapsstyrelsens sammanträden. Detta för med sig att ersättare inte bör finnas utan att medlemmarna, när någon är förhindrad att fullgöra sina uppgifter, träder in i varandras ställe. Detta bör ske enligt ett system som fastställs på förhand. Mest ändamålsenligt är det att det görs i samband med att landskapsstyrelsen tillsätts, d.v.s. i det förslag till landskapsstyrelse som lantrådkandidaten förelägger lagtinget för omröstning.

I landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val föreslås ersättarna inte avskaffade, trots de uppenbara problem detta medför. Orsaken härtill är den att bevarandet av den parlamentariska balansen bedömts väga tyngre.

När medlemmarna görs till föredragande måste även omröstningsreglerna ändras så att medlemmarna jämställs.

Trots att det inte längre skall finnas någon tjänsteman som har en formell uppgift i själva beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde finns det behov av att alltid ha en tjänsteman med när beslut fattas, bl.a. för att föra protokoll. Dessutom skall den föredragande medlemmen ha rätt att vid föredragningen låta sig biträdas av

tillämpning av normer kan härvid lämpligen delegeras till avgörande av tjänsteman. På så sätt tillgodoses rättsäkerheten lika bra som f.n. samtidigt som medlemmarna ges möjlighet att ägna sig åt de frågor som är av mera allmän natur och hör samman med styrelseuppgiften.

Ett ökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen förutsätter att beredningsresurser ställs till medlemmarnas förfogande. Några nya resurser kan dock inte, åtminstone inte på kort sikt, ställas till förfogande. De befintliga resurserna inom förvaltningen måste därför omfördelas och delvis ställas till den ansvarige medlemmens förfogande. Trots att detta kan antas medföra att resurser tas från det egentliga förvaltningsarbetet, bör den negativa effekten med tanke på det egentliga förvaltningsarbetet var överkomlig. Detta beror på att den ansvarige medlemmen bär det politiska ansvaret också för att det egentliga förvaltningsarbetet fungerar inom medlemmens ansvarsområde. Det har således förutsatts att den ansvarige medlemmen tillsammans med berörda tjänstemän står för en väl genomtänkt fördelning av de befintliga resurserna mellan den egentliga styrningsuppgiften och det egentliga förvaltningsarbetet.

3.2. Det framtida beslutsfattandet i landskapsstyrelsen

3.2.1. Allmänt

Ett i realiteten utökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen förutsätter ändringar av ett stort antal bestämmelser. Vissa grundläggande principiella ändringar måste göras och dessa kräver i sin tur ett stort antal följdändringar. De bestämmelser som berörs är i huvudsak de där beslutsnivåerna regleras, bestämmelserna om beslutsfattandet, bestämmelserna om expeditioner och protokoll, bestämmelserna om beredningen av ärenden samt de om landskapsstyrelsens sammansättning. De lagar som måste ändras är lagtingsordningen, landskapsstyrelselagen, handläggningslagen samt landskapslagen om landskapets centrala ämbetsverk (25/73) och landskapslagen om lagberedningen (13/72).

Eftersom förutsättningarna för ett välfungerande samarbete inte är desamma i s.k. parlamentariskt sammansatta landskapsstyrelser och landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val, har det bedömts nödvändigt att de regler som gäller beslutsfattandet i dessa olika slag av landskapsstyrelser avviker från varandra. En strävan har likväl varit att bestämmelserna i fråga skall vara så enhetliga som möjligt. Samtidigt har dock eftersträövats så få ändringar som möjligt i de regler som gäller beslutsfattandet i landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val.

3.2.2. Beslutsfattandet

Beslutsnivåer

De fyra olika beslutsnivåer som f.n. finns bör finnas även i framtiden. Om ärendehandläggningen skall vara snabb och effektiv förutsätts det nämligen att varje enskilt ärende avgörs så långt ner som möjligt i administrationen. En ändamålsenligt fördelning av ärendena mellan de olika beslutsnivåerna är sålunda av stor betydelse. Av särskild vikt i detta sammanhang är att ärenden delegeras tillräckligt långt ner i organisationen.

Den nuvarande principen för delegering, d.v.s. att allt som inte uttryckligen delegerats till lägre nivå skall avgöras i plenum, har visat sig leda till att onödigt många ärenden avgörs i plenum. Ifrågavarande princip bör därför ersättas med ett system där endast de ärenden som uttryckligen anges skall avgöras i plenum medan andra ärenden avgörs på lägre nivåer. Med tanke på att medlemmarna av landskapsstyrelsen ansvarar för arbetet bör de ärenden som inte skall avgöras i plenum avgöras vid enskild föredragning till den del de inte delegerats till tjänstemannaavgörande. Den allra största delen av ärendena, t.ex. direkt tillämpning av normer bör kunna delegeras till tjänstemannaavgörande.

I landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val behålls den hittills tillämpade principen att allt som inte uttryckligen delegerats till en lägre nivå skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde.

Beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde

När medlemmarnas ansvar skall ökas och förtydligas är det av väsentlig betydelse att medlemmarna åläggs att fungera som föredragande vid landskapsstyrelsens sammanträden. Detta för med sig att ersättare inte bör finnas utan att medlemmarna, när någon är förhindrad att fullgöra sina uppgifter, träder in i varandras ställe. Detta bör ske enligt ett system som fastställs på förhand. Mest ändamålsenligt är det att det görs i samband med att landskapsstyrelsen tillsätts, d.v.s. i det förslag till landskapsstyrelse som lantrådkandidaten förelägger lagtinget för omröstning.

I landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val föreslås ersättarna inte avskaffade, trots de uppenbara problem detta medför. Orsaken härtill är den att bevarandet av den parlamentariska balansen bedömts väga tyngre.

När medlemmarna görs till föredragande måste även omröstningsreglerna ändras så att medlemmarna jämställs.

Trots att det inte längre skall finnas någon tjänsteman som har en formell uppgift i själva beslutsfattandet vid landskapsstyrelsens sammanträde finns det behov av att alltid ha en tjänsteman med när beslut fattas, bl.a. för att föra protokoll. Dessutom skall den föredragande medlemmen ha rätt att vid föredragningen låta sig biträdas av

en eller flera tjänstemän. Dessa principer har det bedömts nödvändigt att uttryckligen ange i lagtexten.

I första hand kan man räkna med att medlemmen låter sig biträdas av den tjänsteman som berett ärendet men också andra tjänstemän kan, liksom f.n., kallas att närvara vid behandlingen. Den tjänsteman som biträder vid föredragningen kan då fullgöra de uppgifter som ankommer på den tjänsteman som skall närvara vid beslutsfattandet. Det skall alltså alltid finnas minst en tjänsteman med när beslut fattas vid landskapsstyrelsens sammanträde och det behöver aldrig finnas med fler än en tjänsteman vid sammanträdet.

Beslutsfattandet vid enskild föredragning

Den f.n. gällande regeln om att medlem vid enskild föredragning inte får avgöra ett ärende annorlunda än föredragande tjänsteman föreslår fördunklar makt- och ansvarsfördelningen mellan medlemmarna och tjänstemännen. För att betona medlemmarnas ansvar, och därmed klarare än f.n. fördela ansvaret mellan medlemmarna och tjänstemännen, är det nödvändigt att medlemmarna ges en verklig rätt att avgöra ärenden vid enskild föredragning. När den rätten införs medför det att bestämmelserna om beslutsfattandet måste ändras så att de mera påminner om de regler som gäller beslutsfattandet i plenum. Den föredragande tjänstemannens roll blir härvid i huvudsak den som han hittills haft vid pleniföredragningar, d.v.s. att han föredrar ärendet och bär ett delansvar för beslutet om inte skiljaktig mening antecknats.

Beredningen av ärenden

Ärenden skall liksom hittills beredas av tjänstemän. De beredande tjänstemännens roll förändras dock och blir lite olika beroende på om ärendet skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde eller på annan nivå.

När ett ärende avgörs vid landskapsstyrelsens sammanträde kommer ansvaret i sin helhet, d.v.s. både det juridiska och det politiska, att vila på medlemmarna. Den föredragande medlemmen kan härvid antas få bära ett särskilt politiskt ansvar för ett beslut som fattats. För att medlemmen skall ha möjlighet att utöva den makt som är förknippad med skyldigheten att bära ansvaret måste medlemmarna ha möjlighet att styra beredningen av ärendena. De beredande tjänstemännen måste därför delvis fräntas den rätt de hittills haft att helt självständigt bereda ärendena.

Framdeles är det den föredragande medlemmen som väljer när ett ärende skall upptas för avgörande vid landskapsstyrelsens sammanträde. Det är dock fortfarande en tjänsteman som skall bereda ärendet. Här ligger uppenbart en viss risk för konflikter, som inte är av politisk natur utan kan gälla t.ex. kvaliteten på beredningsarbetet, mellan medlemmen och den beredande tjänstemannen. Sådana konflikter kan undvikas

endast genom ett välfungerande samarbete mellan den föredragande medlemmen och den beredande tjänstemannen, inom vilket de respekterar varandras roller.

Ärenden som skall föredras av en tjänsteman som berett ärendet, skall såsom hittills beredas självständigt av ifrågavarande tjänsteman.

Protokoll och expeditioner

Protokoll vid landskapsstyrelsens sammanträde bör liksom f.n. föras av en tjänsteman. Även om andra modeller inte utesluts, kan det antas att protokollet kommer att föras av den tjänsteman som berett ärendet och är närvarande på den grunden. Således krävs det inte vare sig i ovan berört eller i något annat avseende någon mera genomgripande ändring av bestämmelserna om protokollföringen vid landskapsstyrelsens sammanträde. Däremot är det nödvändigt att principerna för protokollföringen vid enskild föredragning genomgår en större förändring. Förfarandet måste nämligen formaliseras i och med att den beslutande medlemmen skall ha rätt att avgöra ett ärende annorlunda än föredraganden föreslår. Det hittills iakttagna systemet med beslutsförteckningar som justeras månatligen är alltså inte tillräckligt. Beslutsförteckningen måste ersättas med egentliga protokoll som förs för varje enskilt möte där beslut fattas.

I fråga om vem som skall kontrasignera en expedition med anledning av ett beslut som fattats vid landskapsstyrelsens sammanträde, den föredragande medlemmen eller en tjänsteman, har olika modeller övervägts. Riktigast har det härvid bedömts vara att kontrasigneringen görs av den föredraganden medlemmen. På så sätt framgår det nämligen klarast att någon tjänsteman inte ansvarar för innehållet i det beslut som expedierats.

Expeditioner i ärenden som avgjorts på enskild föredragning eller tjänstemanna-föredragning skall liksom idag kontrasigneras av den föredragande tjänstemannen. Till följd härav kommer ett enhetligt system att tillämpas såtillvida att den som föredragit ett ärende, oavsett beslutsnivå, alltid kontrasignerar expeditionerna.

4. Ekonomiska och administrativa konsekvenser

De lagförslag som ingår i framställningen har inte några andra direkta ekonomiska konsekvenser än att kostnaderna för ersättarna i s.k. parlamentariskt sammansatta landskapsstyrelser försvinner (ca. 15.000 per ersättare och år).

De administrativa konsekvenserna av förslaget kan mätas på kort sikt och på lång sikt. I ett kortsiktigt perspektiv kommer en större del av tjänstemännens tid att användas för att arbeta med frågor som är intressanta för den ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen utan att det för den skull är fråga om ett anhängigt förvaltnings-ärende. Eftersom några tilläggsresurser inte kommer att ställas till förfogande i detta

skede, kommer den tjänstemannatid som står till förfogande för att handlägga egentliga förvaltningsärenden att minska. Landskapsstyrelsen bedömer dock att detta inte är något problem. De nya principerna för beslutsfattandet medger nämligen, om de utnyttjas riktigt, en betydligt bättre effektivitet i det egentliga förvaltningsarbetet.

De nya reglerna för beslutsfattandet i landskapsstyrelsen ställer stora och delvis nya krav på medlemmarna. Trots det har det i detta skede inte bedömts nödvändigt att höja medlemmarnas arvode.

Det utökade ansvaret för medlemmarna av landskapsstyrelsen medför att det egentliga chefskapet över de olika byråerna och särskilt avdelningarna inom förvaltningen kommer att genomgå förändringar.

5. Lagstiftningsordningen

Lagtingsordningen och landskapsstyrelselagen är antagna i den ordning som anges i 55 § lagtingsordningen. Av nämnda paragraf och av 26 § 2 mom. landskapsstyrelselagen följer att ändringar som görs i de lagarna skall antas i samma ordning.

De övriga lagförslagen kan antas i normal lagstiftningsordning.

När ändringar framdeles görs i de regler som föreslås flyttade från landskapsstyrelselagen till handläggningslagen kommer de att kunna antas i normal lagstiftningsordning.

6. Ikraftträdande

De lagförslag som ingår i framställningen är av en sådan natur att de bör träda ikraft från början av mandatperioden för nästa landskapsstyrelse. Ny landskapsstyrelse skall enligt 5 § landskapsstyrelselagen tillsättas när nytt lagting valts och tillträtt. Inkommande höst förrättas lagtingsval och det nya lagtinget tillträder den 1 november 1995. Lagförslagen bör sålunda tillämpas på den landskapsstyrelse som utses av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

DETALJMOTIVERING

1. Landskapslagen om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland

64a § I paragrafen har två olika ändringar gjorts. Dels har det hittills gällande kravet på att lantråds kandidaten i första hand alltid skall försöka få till stånd en s.k. samlingslandskapsstyrelse tagits bort och dels har begreppet medlemmarnas överinseende-funktion utbytt mot begreppet medlemmarnas ansvarsområden. Den sistnämnda ändringen är enbart en anpassning av terminologisk natur till de nya regler som skall tillämpas när beslut fattas i landskapsstyrelsen.

Kravet på att i första hand försöka få till stånd en samlingslandskapsstyrelse ansågs, när det infördes, nödvändigt med tanke på att landskapsstyrelsen då betraktades främst som en förvaltningsmyndighet inom vilken ideologiska värderingar inte i någon större utsträckning kunde tillåtas påverka beslutsfattandet. Eftersom landskapsstyrelsens styrelseuppgift fått större betydelse under de senaste åren, finns det numera ingen orsak att i alla situationer eftersträva en samlingslandskapsstyrelse. Kravet i fråga har därför tagits bort, vilket naturligtvis inte vare sig omöjliggör eller försvårar bildandet av en samlingslandskapsstyrelse när det är önskvärt att en sådan fås till stånd.

När kravet på att i första hand få till stånd en samlingslandskapsstyrelse tas bort, är det rimligt att ändra också kravet på att förhandlingarna skall föras med de grupper som vid proportionellt valsätt har rätt till representation i landskapsstyrelsen. Detta kan göras på olika sätt. Antingen kan det göras så att lantråds kandidaten åläggs att förhandla med alla grupper, oavsett storlek, eller så kan man avstå från att ange med vem förhandlingarna skall föras. Landskapsstyrelsen bedömer att det f.n. är mest ändamålsenligt att lantråds kandidaten åläggs att förhandla med alla grupper som är företrädare i lagtinget.

I framtiden kommer lantråds kandidaten att vara tvungen att uppgöra sitt förslag enligt delvis nya principer, eftersom det måste bestämmas vilken medlem som vid förhinder för den ansvarige medlemmen fullgör dennes uppgifter. Landskapsstyrelsen bedömer att denna delvis nya princip är möjlig att ta i bruk inom ramarna för uttrycket medlemmarnas ansvarsområden och att den således inte behöver nämnas i lagtexten.

2. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

1 § Ändringen föranleds av att det framdeles skall finnas ersättare endast i landskapsstyrelser som utsetts genom proportionella val.

2 § I paragrafens 2 mom. stadgas att landskapsstyrelsen kan delegera ärenden på det sätt som anges i 11 § och att särskilda beredningsorgan kan tillsättas. Hänvisningen till

11 § kan komma att ge upphov till missuppfattningar, eftersom nuvarande 11 § framdeles kommer att motsvaras av 10a, 10b och 11 §§.

För att undvika missuppfattningar bör 2 § 2 mom. ändras. Mest ändamålsenligt är det härvid att delegeringen överhuvudtaget inte nämns i momentet. Något behov att hänvisa till bestämmelserna om beslutsfattande finns nämligen inte. Också momentet i dess nuvarande lydelse, till den del momentet innehåller bestämmelser om delegering, kan inte uppfattas som någonting annat än ett konstaterande av att bestämmelser om delegering finns annorstädes i lagen.

10a § I paragrafen redovisas de olika formerna för beslutsfattande i landskapsstyrelsen. Bestämmelserna i paragrafen gäller både sk. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser och landskapsstyrelser som utsetts genom proportionella val.

Den egentliga skillnaden jämfört med de principer som f.n. följs är att en medlem av landskapsstyrelsen alltid skall föredra de ärenden som avgörs vid landskapsstyrelsens sammanträde. Trots att någon tjänsteman inte skall delta i själva beslutsfattandet har det likväl bedömts nödvändigt att alltid ha en tjänsteman med när beslut fattas. Orsaken härtill är att det bedömts mest ändamålsenligt att vissa uppgifter i anslutning till beslutsfattandet också i fortsättningen skall handhas av tjänstemän. Som exempel på en sådan uppgift kan nämnas protokollföringen.

Det kan antas att den föredragande medlemmen i allmänhet biträds av den tjänsteman som berett det ärende som behandlas och att den tjänstemannen också fullgör de uppgifter som ankommer på den tjänsteman som förutsätts närvara vid beslutsfattandet. Av paragrafen följer dock att den föredragande medlemmen också har rätt att föredra ärenden utan biträde av tjänstemän. I så fall måste dock en tjänsteman finnas på plats för att fullgöra de uppgifter som ankommer på den närvarande tjänstemannen.

Av de allmänna grunder som iaktas när beslut fattas efter föredragning följer bl.a. att det inte är möjligt att samtidigt föra ordet och föredra ärenden, vilket kunde vara önskvärt med tanke på att antalet medlemmar är så pass litet. I praktiken kommer därför inte lantrådet att kunna föredra ärenden liksom inte heller t.ex. vicelantrådet när vicelantrådet fullgör lantrådets åligganden. Speciellt vid jävssituationer kan problem uppstå. Att den föredragande medlemmen eller annan medlem är jävig att ta del i behandlingar bör dock inte förekomma särskilt ofta i s.k. parlamentariska landskapsstyrelser p.g.a. att det i huvudsak är endast ärenden av mera generell natur som skall avgöras i plenum. Om en jävssituation ändå uppstår har det förutsatts att den kan lösas genom att annan medlem träder in i den föredragande medlemmens ställe i enlighet med det system som förutsatts finnas (jfr detaljmotiveringen till 64a § LO).

I landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val kan jävssituationer i stor utsträckning undvikas genom en tillräckligt omfattande delegering.

10b § Bestämmelserna i denna paragraf skall tillämpas endast på sk. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser. En uttrycklig bestämmelse härom ingår i 4 mom.

Fördelningen av ärenden mellan de olika beslutsnivåerna bygger på en annan grundläggande princip än den som f.n. följs och enligt 11 § fortfarande skall följas i landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val. Huvudregeln är nämligen den att de ärenden som skall avgöras vid sammanträde uttryckligen anges och att andra ärenden avgörs vid enskild föredragning, om det inte beslutats att de skall avgöras av tjänsteman.

I fråga om de enskilda punkterna i 2 mom. kan följande anföras.

p.1 I punkten regleras lagstiftningsprocessen och i övrigt förhållandet lagting-landskapsstyrelse. Med de ärenden som skall tillställas lagtinget avses de ärenden som landskapsstyrelsen enligt 23 och 24 §§ LO kan tillställa lagtinget, d.v.s. framställningar och meddelanden samt landskapsstyrelsens berättelse. Med de ärenden som tillställs landskapsstyrelsen av lagtinget avses lagtingets expeditioner till landskapsstyrelsen, t.ex. med anledning av en hemställan eller annat uttalande som lagtinget beslutat att tillkänna landskapsstyrelsen. Också skrivelser från talmannen (48 § LO) och olika organ inom lagtinget, t.ex. Självstyrelsepolitiska nämnden (29 § LO) eller lagtingets kansli (landskapsrevisionen) bör behandlas i samma ordning som lagtingets skrivelser.

Eftersom enligt 1 punkten beslut om att till lagtinget överlämna lag- och budgetförslag fattas vid sammanträde, ligger det i sakens natur att också förberedande beslut i lag- och budgetärenden, om sådana fattas, skall fattas vid sammanträde.

Såvitt gäller enkel fråga som ställs till medlem av landskapsstyrelsen kan man konstatera att frågan ställs till och skall besvaras av ifrågavarande medlem. Trots det har de enkla frågorna gjorts till pleniärenden. Skälet härtill är att det bedömts mest ändamålsenligt att all skriftväxling mellan landskapsstyrelsen och lagtinget behandlas enhetligt.

Talmannens skrivelse tillställs landskapsstyrelsen och inte ifrågavarande medlem. Skrivelsen blir vid landskapsstyrelsen ett formellt ärende som skall behandlas. Även om ärendet kommer upp i plenum behöver beslut där inte fattas om hur frågan skall besvaras. Under de senaste åren har i hithörande ärenden iakttagits ett sådant förfarande att det vid sammanträdet endast konstateras vilken medlem som skall besvara frågan och att det därefter ankommer på vederbörande medlem att avge svar, efter att eventuellt ha samrått med övriga medlemmar av landskapsstyrelsen. För landskapsstyrelsen är den formella behandlingen avslutad i och med att det konstaterats eller beslutats vilken medlem som skall besvara frågan.

p.2 Landskapsförordningar skall alltid behandlas i plenum p.g.a. att de är generella normer och utgör en del av lagstiftningen. Överenskommelseförordningar är visserligen inte generella i samma utsträckning men de har ändå förbehållits plenibehandling, eftersom de är av en sådan natur att de gör avsteg från självstyrelselagens fördelning av förvaltningsuppgifterna mellan landskapet och staten.

p.3 De ärenden som anges i punkten kan betraktas som ärenden av externpolitisk natur. I punkten har även beaktats att det förutom mellanstatliga organisationer finns även andra internationella organisationer, t.ex. ILO. Av uttrycket "landskapets

förhållande till" följer att det inte är avsändare eller mottagare som är det väsentliga utan ärendets natur.

Såvitt gäller t.ex. ärenden som har behandlats eller skall behandlas i något av den Europeiska unionens organ eller Nordiska rådet torde de i allmänhet inte uppfylla de i punkten angivna kraven. Sådana ärenden kan dock ändå komma att behandlas i plenum p.g.a. punkterna 1, 2, 5 eller 6.

p.4 I punkten avses ärenden som tidigare avgjorts av landskapsstyrelsen, oberoende av på vilken nivå det avgjorts. Karaktäristiskt för de ärenden som avses i punkten är att det skall vara en ny ändamålsenlighetsprövning. En sådan omprövning är inte alltid tillåten. I allmänhet sker den på begäran av sakägare och utgör för denne ett alternativ till att söka ändring genom besvär. I ett besvärssärende är det dessutom endast lagligheten som prövas. Omprövning kan även initieras av landskapsstyrelsen själv i vissa fall, t.ex. i fråga om vägplaner.

Det kan i lagstiftningen ställas krav på att ett s.k. rättelseyrkande skall ha avgjorts innan ändring får sökas genom besvär (t.ex. i fråga om vissa kommunala beslut enligt 36 § LL om stöd för bostadsproduktion.) Ett sådant system bör, trots att det bör anses utgöra en del av förfarandet för ändringssökande, falla under förevarande punkt. S.k. självrättelse, rättelse av sakfel eller skrivfel bör dock inte anses falla under denna punkt, p.g.a. att ett sådant förfarande inte i egentlig mening innefattar en omprövning.

p.5 Bestämmelserna i denna punkt ger varje landskapsstyrelse möjlighet att, inom de angivna ramarna, besluta att vissa slag av ärenden skall avgöras i plenum. De angivna ramarna är att det skall vara fråga om ärenden av allmän eller principiell natur. Det torde inte vara möjligt att lämna en positiv heltäckande definition av vad som kan anses vara ärenden av allmän eller av principiell natur. Någon sådan definition är inte heller nödvändig, eftersom tillämpningsområdet för denna punkt skall anges av landskapsstyrelsen i ett särskilt beslut. Om ett sådant beslut inte skulle fattas eller om ett tidigare fattat sådant beslut upphävs utan att det ersätts med ett nytt, då kan inte något ärende behandlas i plenum enbart på den grunden att det är av allmän eller principiell natur. Om ärendet faller under någon av de andra punkterna i 1 mom. skall det naturligtvis ändå behandlas i plenum.

Trots att, såsom framhållits, en uttömmande positiv definition av vad som skall innefattas i begreppen "av allmän natur" eller "av principiell natur" inte låter sig göras, kan vissa drag som bör vara karaktäristiska för sådana ärenden nämnas. Ett ärende kan anses vara av allmän natur om det inte gäller enbart ett specifikt fall, eller åtminstone inte är tänkt att göra det. Huvudregeln är alltså att det är fråga om ett ärende som är normerande för avgörandet av andra enskilda ärenden. Ett sådant tvåstegssystem för beslutsfattande som denna punkt förutsätter bör medföra ökad rättssäkerhet. I ett småskaligt samhälle som det åländska är möjligheterna att införa detta slag av tvåstegssystem dock begränsade, eftersom det enskilda ärendet ofta även är det enda ärendet av ifrågavarande slag.

Frågan om vad som skall anses innefattas i begreppet ärende av principiell natur är i stor utsträckning beroende av värderingar. Varje landskapsstyrelse ges således rätt så stor frihet att själv bedöma vad den vill att skall avgöras i plenum. Friheten är dock inte fullständig och det skall alltid i ett landskapsstyrelsebeslut anges de ärendetyper som med stöd av denna punkt skall avgöras i plenum.

Det kan antas att denna punkt kommer att användas med stor försiktighet, och att den således kan karaktäriseras närmast som en säkerhetsventil, eftersom det bör ligga i varje landskapsstyrelses intresse att inte försvåra ett rationellt arbetssätt.

p.6 Till den del inte annat beslutats skall ett ärende avgöras vid enskild föredragning. Vid enskild föredragning kommer således upp bl.a. ärenden som är av en sådan natur att de inte liknar något ärende som tidigare behandlats. Sett mot denna bakgrund finns det behov av att den beslutande vid enskild föredragning tillerkänns rätt att besluta att ärendet skall upptas för avgörande i plenum. Bestämmelsen i förevarande punkt är nödvändig även med tanke på sådana situationer där den beslutande av någon anledning, t.ex. därför att ärendet rör flera landskapsstyrelsemedlemmars ansvarsområden där motstridiga intressen finns, bedömer att ärendet bör avgöras i plenum.

2 mom. I momentet anges den egentliga huvudregeln, d.v.s. ärende avgörs vid enskild föredragning om inte annat följer av 2 mom. eller annat beslutats. De ärenden som sålunda skall avgöras vid enskild föredragning skall alltid, såsom ovan framhållits, av den beslutande kunna överföras till pleniföredragning och -avgörande. Dessutom skall alla ärenden som annars skulle ha avgjorts vid enskild föredragning enligt detta moment kunna delegeras till avgörande av tjänsteman. Till avgörande av tjänsteman bör delegering ske av alla de ärenden som rör tillämpning av lag eller av allmänna grunder som beslutats i plenum med stöd av 1 mom. 5 punkten. På så sätt kan medlemmarna befrias från beslutsfattandet i ärenden som kan karaktäriseras som rutinärenden.

I de fall då föredraganden och den beslutande tjänstemannen inte kan enas om vilket beslut som skall fattas i ett visst ärende, vilket torde kunna stå klart först efter att ingående diskussioner förts mellan dem, är det en uppenbar risk för att det handlar om värderingsfrågor. På grund härav och i syfte att upprätthålla de föredragande facktjänstemännens integritet, är det mest ändamålsenligt att ärendet hänskjuts till vederbörande medlem av landskapsstyrelsen för avgörande. Normalt kan landskapsstyrelsemedlemmen förutsättas avgöra ärendet, men vid behov kan medlemmen även besluta att ärendet skall avgöras i plenum (1 mom. 6 punkten).

3 mom. Bestämmelserna i momentet har bedömts nödvändiga för att lantrådet skall kunna bära sitt övergripande ansvar för landskapsstyrelsens arbete.

11 § Till paragrafen har fogats ett nytt 5 mom. till följd av att de nuvarande principerna för uppdelningen av ärenden i pleniärenden, ärenden för enskild föredragning och ärenden för tjänstemannaavgörande framdeles skall tillämpas endast på landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val. Dessutom har 1 mom. ändrats i överensstämmelse med den i 10a § fastslagna principen att endast medlem av

landskapsstyrelsen föredrar ärenden i plenum och i 2 mom. har begreppet överinseende utbytt mot begreppet ansvarig.

16 § Paragrafen har ändrats så att de olika formerna för beslutsfattande i landskapsstyrelsen beaktas.

17 § Enligt 17 § gällande lag kan medlem av landskapsstyrelsen väcka initiativ i viss fråga vid landskapsstyrelsens sammanträde. Vid enskild föredragning är det däremot inte möjligt att väcka initiativ.

Initiativ av det slag som avses i paragrafen har inte väckts speciellt ofta. Bestämmelserna om att initiativet måste godkännas av landskapsstyrelsen, för att utvecklas till ett ärende, är något märklig med tanke på hur ärenden anhängiggörs vid landskapsstyrelsen. Om landskapsstyrelsen inte godkänner att initiativet blir ett ärende kan nämligen det som avsetts genom initiativet ändå åstadkommas om ifrågavarande medlem tillställer landskapsstyrelsen en skrivelse i saken. Det finns således skäl som talar för att initiativmöjligheten kan avskaffas. Det finns dock även skäl som talar för att den bör behållas. Det främsta skälet för att behålla initiativmöjligheten är att den i praktiken ger den enskilde medlemmen av landskapsstyrelsen en bättre möjlighet att initiera ärenden än han annars skulle ha.

Bestämmelserna om väckande av initiativ bör anpassas till de förändringar som görs i principerna för beslutsfattandet. Sålunda har en möjlighet att väcka initiativ införts även vid enskild föredragning.

22 § I paragrafen har endast överinseendebegreppet utbytt mot begreppet ansvar.

3. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen.

2 § Ändringarna föranleds av att ersättare framdeles inte skall finnas i s.k. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser utan endast i sådana landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val.

4 § Beslutsprotokollet vid landskapsstyrelsens sammanträde skall enligt den gällande lagen föras av den föredragande tjänstemannen. Av de ändringar som föreslagits i landskapsstyrelselagen följer bl.a. att medlemmarna skall föredra de ärenden som behandlas i plenum och att en tjänsteman alltid skall närvara vid föredragningen. Uppgiften att föra protokollet kan därför lämpligen handhas av ifrågavarande tjänsteman.

5 § Vid landskapsstyrelsens sammanträden skall framdeles medlemmarna föredra ärendena. Minst en tjänsteman skall dock alltid finnas på plats, bl.a. för protokollföringen. I allmänhet kommer den tjänsteman eller de tjänstemän som berett ärendet att närvara vid sammanträdet och biträda den föredragande medlemmen. En tjänsteman som biträder vid föredragningen skall liksom en föredragande tjänsteman idag ha rätt att aktivt delta i överläggningarna men inte i beslutsfattandet.

6 § Ändringarna i 1 mom. föranleds av att medlemmarna skall föredra ärendena vid landskapsstyrelsens sammanträde. Den nuvarande regeln om att omröstning skall verkställas endast om annat förslag än föredragandens vunnit understöd har avskaffats för att jämställa de andra medlemmarna med den föredragande medlemmen.

I 5 mom. gällande lag finns det bestämmelser om föredragandens rätt att anteckna skiljaktig mening jämte eventuell motivering och om konsekvenserna av att sådan anteckning inte gjorts. Eftersom en medlem framdeles skall föredra ärendena vid landskapsstyrelsens sammanträde, krävs det inte längre några särskilda regler om föredragandens rätt att anteckna skiljaktig mening och konsekvenserna av en sådan anteckning. På föredragande medlemmen kommer nämligen de regler som gäller medlemmarna i paragrafens 2 och 3 mom. att tillämpas.

I stället för de nuvarande obehövliga bestämmelserna i 5 mom. har i momentet föredragande tjänsteman vid enskild föredragning givits de rättigheter han idag har att undslippa det juridiska ansvaret för beslut som fattats mot hans vilja vid landskapsstyrelsens sammanträde. Bestämmelserna i momentet är nödvändiga i och med att den beslutande medlemmen i s.k. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser, enligt de föreslagna ändringarna av landskapsstyrelselagen, skall ha rätt att avgöra ärenden annorlunda än den föredragande tjänstemannen föreslår. Vid utformningen av bestämmelserna har hänsyn tagits till att det inte i landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val är tillåtet att vid enskild föredragning avgöra ärende annorlunda än föredraganden föreslår.

7 § F.n. kan inte bordläggning ske vid enskild föredragning. När en enskild medlem ges rätt att avgöra ärenden annorlunda än föredraganden föreslår i s.k. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser, måste förfarandereglerna formaliseras. Bl.a. bör en möjlighet att bordlägga ärenden införas. I annat fall skulle nämligen medlemmen i enstaka fall kunna vara tvungen att avgöra bristfälligt beredda ärenden. Ett behov av bordläggning kan även föranledas av andra orsaker, t.ex. att den beslutande medlemmen anser sig behöva viss betänketid för att diskutera frågan med de andra medlemmarna av landskapsstyrelsen.

Trots att behovet av en rätt att bordlägga ärenden vid enskild föredragning inte är lika framträdande i landskapsstyrelser som tillsatts genom proportionella val, har åtskillnad i förevarande avseende inte gjorts mellan s.k. parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser och landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val. Det har

nämligen förutsatts att förfarandereglererna i olika slag av landskapsstyrelser inte skall avvika från varandra i större utsträckning än nödvändigt.

8 § Protokoll vid landskapsstyrelsens sammanträden skall liksom f.n. föras av en tjänsteman. I allmänhet torde protokollet föras av den tjänsteman som deltar i sammanträdet p.g.a. att han berett det ärende som behandlas.

Bestämmelserna om protokollföring vid enskild föredragning överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna härom i den gällande lagen. Eftersom de principer som följs vid protokollföringen måste närma sig de principer som följs vid pleniföredragning, när medlem i sk. parlamentariskt tillsatt landskapsstyrelse ges rätt att avgöra ärende annorlunda än föredraganden föreslår, har en mera enhetlig terminologi använts i bestämmelserna om protokoll vid pleniföredragning och vid enskild föredragning.

I den gällande lagen uppställs det inte krav på att protokoll skall föras vid tjänstemannaföredragning eller att besluten skall dokumenteras på annat sätt än genom att utfärda expeditioner. I praktiken har dock en beslutsförteckning förts. Detta förfarande bör lagfästas.

9 § Expeditioner i ärenden som avgjorts vid landskapsstyrelsens sammanträde skall liksom f.n. undertecknas av den som förde ordet vid sammanträdet och kontrasigneras av den som föredragit ärendet. Eftersom framdeles ett ärende alltid föredras av en medlem, kommer det att vara möjligt att avgöra på vilken nivå beslutet fattats genom att se vem som kontrasignerat expeditionen. I och med att ingen tjänstemans namn och underskrift finns på expeditionen framhävs medlemmarnas ansvar för besluten. Detta har ansetts väga tyngre än en mera praktisk modell som skulle bestå i att en tjänsteman skulle svara för kontrasigneringen.

9a § Bestämmelser om den tidsrymd inom vilken expeditioner skall uppgöras och om vem som skall uppgöra expeditionerna ingår f.n. i 29 § 2 mom. landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk. De bestämmelserna är dock inte anpassade vare sig till nuvarande principer för beslutsfattandet eller till de principer som framdeles föreslås gälla.

Expeditionerna bör liksom protokollföringen anses ha närmare samhörighet med beslutsfattandet än med de angelägenheter som regleras i landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Bestämmelserna om expeditioner har därför flyttats till handläggningslagen. Samtidigt har de anpassats till de principer för beslutsfattandet som framdeles föreslås gälla.

Ansvar för att expeditioner uppgörs i tid i ärenden som avgjorts efter föredragning vilar enligt 2 mom. på den som föredragit ärendet. Om ärendet avgjorts vid sammanträde, faller ansvaret således på en medlem av landskapsstyrelsen och inte på en tjänsteman. Härav följer dock inte att medlemmen är tvungen att själv uppgöra expeditionen. Skyldigheten att uppgöra expeditioner bör nämligen ingå i de uppgifter

av praktisk natur i anslutning till beslutsfattandet vilka skall fullgöras av tjänstemän som biträder vid föredragningarna och i beslutsfattandet.

Det har inte ansetts behövt att i paragrafen uttryckligt ange att den tjänsteman som beslutar självständigt utan föredragning också ansvarar för att eventuella expeditioner uppgörs.

10 § När val förrättas vid landskapsstyrelsens sammanträde iakttas ett speciellt förfarande. Valet förrättas under ledning av ordföranden som enligt gällande regler biträds av föredraganden.

Samma person bör av praktiska skäl föra protokollet och biträda vid valförrättningarna. Bestämmelsen i paragrafens 3 mom. föreslås därför ändrad så att inte föredraganden utan en närvarande tjänsteman biträder lantrådet vid valförrättningen.

14 § Ändringen föranleds av att inte den föredragande medlemmen utan en tjänsteman skall föra protokollet vid landskapsstyrelsens sammanträde.

19a § I 29 § landskapslagen om landskapets centrala ämbetsverk ingår bl.a. vissa bestämmelser om när ett inkommet ärende senast skall upptas till behandling. Bestämmelser därom behövs men de bör finnas i handläggningslagen, eftersom medlemmarna framdeles skall föredra ärenden vid landskapsstyrelsens sammanträde.

Ett ärende skall enligt gällande bestämmelser föredras inom en månad från den tidpunkt då ärendet anhängiggjordes. Den regeln har emellertid inte kunnat följas, bl.a. beroende på att en längre beredningstid är nödvändig i sådana fall då yttranden inhämtas. I den "handledning för föredragande" som landskapsstyrelsen utgav år 1981 löstes problemet så att det ansågs att ett ärende skall föredras inom en månad efter det att ärendet beretts ("inom en månad från ärendet är moget för föredragning, d.v.s. tillräckligt underlag för slutligt beslut finns"). Inte heller de principer som fastslogs i samband med utgivningen av handledningen för föredragande är dock tillfredsställande. Detta beror på att det i den modellen i viss utsträckning är upp till den enskilde tjänstemannen att själv bestämma från vilken tidpunkt tidsfristen skall börja löpa.

Enligt landskapsstyrelsens uppfattning behövs det bestämmelser i lagen för att säkerställa att ärenden upptas till behandling inom en skälig tid. Detta behov gäller oavsett beslutsnivå. Bestämmelserna härom måste vara både möjliga att följa och entydiga, krav som inte vare sig den gällande lagen eller principerna i handledningen för föredragande uppfyller. En tid om tre månader bör i de flesta fall vara tillräcklig för beredningen av ett förvaltningsärende. Det kan dock finnas situationer där tre månader inte är en tillräcklig tid. Kravet på att ett ärende skall upptas inom den tiden kan därför inte vara absolut.

I och med att det inte är möjligt att uppställa ett absolut krav på den tid inom vilken ett ärende skall upptas, är det nödvändigt att införa en regel om vad som händer vid utgången av tremånadersperioden. Den regel som då skall träda i tillämpning är

absolut, d.v.s. den i paragrafen nämnda redogörelsen måste alltid uppgöras och tillställas landskapsstyrelsen. Härigenom skapas en effektiv kontrollmekanism.

Redogörelsen och behandlingen av den kan visa att ärendet fördröjts av fullt godtagbara skäl men den kan även visa att behov föreligger av åtgärder, t.ex. organisatoriska. Behandlingsordningen för redogörelsen, pleniföredragning, enskild föredragning eller tjänstemannaföredragning skall styras av det ärende som inte upptagits.

Redan i dag förs det vid landskapsstyrelsens registratur förteckningar över anhängiggjorda men ännu inte avslutade ärenden.

4. Landskapslagen om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk.

25 och 26 §§ Ändringarna i förteckningarna över avdelnings- och byråchefernas uppgifter föranleds av att medlemmarna av landskapsstyrelsen skall föredra ärendena i plenum och även i övrigt bära ett större ansvar än f.n. för beslutsfattandet.

Den principiella ändringen, jämfört med gällande bestämmelser, är att ifrågavarande tjänstemän till viss del förlorar den självständiga ställning de hittills haft vid beredningen av ärenden. Denna principiella ändring gäller dock endast pleniärenden och den måste anses fullt naturlig med tanke på att en beredande tjänsteman inte längre skall bära något ansvar för de beslut som fattas vid landskapsstyrelsens sammanträden.

I uppgiften att biträda den ansvarige medlemmen vid föredragningar och i beslutsfattandet inryms bl.a. protokollföring och uppgörande av expeditioner.

27 § Ändringen är nödvändig för att det alltid skall vara möjligt att endast den tjänsteman som berett ett ärende finns på plats och biträder den föredragande medlemmen.

28 § I paragrafen har två ändringar gjorts. Dels har däri beaktats att de ärenden som skall avgöras i plenum skall beredas i samråd med den ansvarige medlemmen (25 och 26 §§) och dels har varje byrå ålagts en skyldighet att informera den ansvarige medlemmen om de ärenden som anhängiggjorts och om hur beredningen av dem fortskrider. Informationsskyldigheten gäller ärenden oberoende av på vilken beslutsnivå de skall avgöras. Eftersom vissa förvaltningsärenden är av en sådan natur att de objektivt sett inte borde vara av intresse för medlemmen, t.ex. om avgörandet av dem endast utgör direkt tillämpning av lag eller tjänstekollektivavtal, har det gjorts möjligt att låta informationsskyldigheten omfatta endast vissa ärenden.

29 § Bestämmelser om den tid inom vilken ett ärende skall upptas till behandling och om den tid inom vilken expeditioner skall uppgöras har intagits i handläggningslagen.

5. Landskapslagen om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen.

2 § Den största delen av de ärenden som bereds vid lagberedningen är av en sådan natur att de bör behandlas vid landskapsstyrelsens sammanträde. De ärenden som behandlas vid sammanträdet skall föredras av medlemmarna och inte, såsom hittills, av den tjänsteman som utarbetat förslaget. De delar av paragrafen som rör föredragning av lag- och andra författningsförslag måste därför tas bort. Från texten har samtidigt avlägsnats de uttryck som inte utgör någonting annat än en upprepning av innehållet i lagens 1 § 1 mom.

F.n. kan en tjänsteman vid annan enhet än lagberedningen ges i uppdrag att utarbeta förslag till landskapsstyrelsebeslut som skall publiceras i författningssamlingen. Denna möjlighet att utnyttja tjänstemännen vid de andra enheterna i beredningen av författningsförslag är onödigt inskränkt. Efter den principiella ställning lagtinget tog vid behandlingen av vissa blankettlagar (framst. nr 31/1993-94), där det förutsattes att blankettlagarna skall kompletteras med blankettförfordningar och inte landskapsstyrelsebeslut för att bringa i kraft riksförfattningar på lägre nivå, finns det ett uppenbart behov av att kunna låta också tjänstemän vid fackenheterna, i vilkas uppgift ingår att handlägga förvaltningsärenden inom området, bereda förslag till sådana landskapsförfordningar. Den författningsberedning som kan ske utanför lagberedningen har dock inte inskränkts till att omfatta endast förslag till landskapsstyrelsebeslut och blankettförfordningar. Orsaken härtill är att också andra författningsförslag, i första hand förslag till landskapsförfordningar av mindre komplicerad juridisk natur, i undantagsfall bör kunna beredas utanför lagberedningen. Härigenom förbättras landskapsstyrelsens möjligheter att fullgöra sin uppgift.

3 § Lagberedningen liksom andra enheter inom landskapsstyrelsens förvaltning skall vara underställd lantrådets eller viss ledamots ansvar enligt landskapsstyrelselagen. Alla medlemmars ansvarsområden omfattas dock av det arbete som bedrivs vid lagberedningen. Avsikten är att de författningsförslag som uppgörs vid lagberedningen skall föredras av den medlem som ansvarar för de angelägenheter som författningsförslaget omfattar. Förslag som inte faller under någon medlems ansvarsområde skall föredras av den medlem som ansvarar för de sakområden som ligger närmast de angelägenheter som regleras i förslaget.

Av det ovan sagda följer att konsekvenserna av att arbetet vid lagberedningen faller under en viss medlems ansvarsområde måste vara delvis annorlunda än konsekvenserna av att en egentlig förvaltningsenhet underställts en medlems ansvar. I paragrafen har därför förutsatts att ett författningsförslag som bereds vid lagberedningen skall beredas i samråd med den medlem som skall föredra ärendet, vilket kan vara en annan medlem än den medlem som lagberedningsarbetet underställts. Den i 22 § landskapsstyrelselagen avsedda uppgiften att vara ansvarig för arbetet vid lagberedningen kommer således att i huvudsak vara en uppgift av administrativ natur.

Tjänstemännen vid lagberedningen, i allmänhet den tjänsteman som berett ärendet, är skyldiga att biträda vid föredragningarna vid landskapsstyrelsens sammanträden, att föra protokollet och att uppgöra expeditioner. Detta följer av lagens 6 §.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar.

1.

L A N D S K A P S L A G

om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

upphävs 64a § 3 mom. lagtingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet Åland (11/72), sådant det lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88), samt

ändras 64a § 2 och 4 mom., sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88) som följer:

64a §

Lantråds kandidatens uppgift är att leda förhandlingar, med de grupper av lagtingsledamöter som är representerade i lagtinget, om tillsättande av en landskapsstyrelse som åtnjuter lagtingets förtroende.

Har lantråds kandidaten och de i förhandlingarna deltagande grupperna av ledamöter enats om ett förslag till landskapsstyrelse omfattande personsammansättningen, innehavaren av vicelantråds posten, medlemmarnas ansvarsområden samt ett handlingsprogram, skall det av lantråds kandidaten föreläggas lagtinget för omröstning. Före omröstningen sker överläggning i ärendet.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången när landskapsstyrelse utses av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

2.

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 11 § 1 och 2 mom., inledningssatsen i 16 § 1 mom., 16 § 3 mom., 17 § och 22 § landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), av dessa lagrum 1 § 1 mom., 11 § 2 mom. och 22 § sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (4/88), 11 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 17 mars 1978 (12/78), inledningssatsen i 16 § 1 mom. och 17 § sådana de lyder i landskapslagen den 26 november 1975 (59/75) samt 16 § 3 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 17 november 1987 (78/87),

fogas till lagen nya 10a och 10b §§ och till 11 §, sådant det lyder i landskapslagarna den 17 mars 1978 (12/78) och den 7 januari 1978 (4/88), ett nytt 5 mom. samt

ersätts i 2, 3, 5, 6, 9 och 25 §§ ordet "landstinget" i olika böjningsformer med ordet "lagtinget" i motsvarande former, i 7 § ordet "landstingsval" med ordet "lagtingsval" samt i 7 och 26 §§ ordet "landstingsordningen" med ordet "lagtingsordningen" som följer:

1 §

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsstyrelse bestående av lantrådet jämte minst fyra och högst sex ledamöter. Utses landskapsstyrelsen genom proportionella val, är dock antalet medlemmar sju och för varje medlem skall i en sådan landskapsstyrelse utses en ersättare. En av ledamöterna skall utses till vicelantråd, som fullgör lantrådets åligganden då denna har förfall.

2 §

Landskapsstyrelsen kan för fullgörandet av förvaltningsuppgifterna tillsätta särskilda organ för ärendenas beredning.

3 kap.

Ärendenas handläggning

10a §

De ärenden som ankommer på landskapsstyrelsen avgörs av medlemmarna vid sammanträde, av enskild medlem eller av tjänsteman.

Ärende som avgörs av medlemmarna vid sammanträde avgörs efter föredragning av ledamot och i närvaro av en tjänsteman. Den föredragande ledamoten har rätt att låta sig biträdas av tjänstemän.

Ärende som avgörs av enskild medlem avgörs efter föredragning av tjänsteman (enskild föredragning). Ärende som avgörs av tjänsteman avgörs efter föredragning av annan tjänsteman (tjänstemannaföredragning) eller självständigt utan föredragning.

10b §

Medlemmarna avgör vid sammanträde

1) ärende som skall tillställas lagtinget samt ärende som Republikens president, lagtinget eller lagtingets organ eller talmannen tillställt landskapsstyrelsen,

2) ärende som rör antagande av landskapsförordning eller överenskommelseförordning,

3) ärende som rör landskapets förhållande till staten, annan stat eller mellanstatlig eller internationell organisation,

4) ärende som rör omprövning av tidigare fattat beslut,

5) ärende av allmän eller principiell natur enligt de grunder landskapsstyrelsen beslutar, samt

6) ärende som enskild medlem av landskapsstyrelsen har befogenhet att avgöra och som han eller hon beslutat att skall avgöras av medlemmarna vid sammanträde.

Ärende av annat än i 1 mom. nämnt slag avgörs av enskild medlem, såvida inte beslut fattats om att ifrågavarande slag av ärenden skall avgöras av tjänsteman. Om den beslutande tjänstemannen vid tjänstemannaföredragning inte godkänner föredragandens förslag till beslut i visst ärende, skall ärendet föredras inför vederbörande medlem av landskapsstyrelsen.

Lantrådet har, utan hinder av bestämmelserna i 2 mom., rätt att besluta att ärende som avgjorts av enskild medlem av landskapsstyrelsen skall upptas till omprövning av medlemmarna vid sammanträde.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas inte på en landskapsstyrelse som utsetts genom proportionella val.

11 §

Landskapsstyrelsen avgör ärenden vid sammanträde på föredragning av ledamot, såvida inte dess beslutanderätt utövas i enlighet med bestämmelserna i 2 mom.

3.

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 2 § 1 och 2 mom., 4 § 3 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 och 5 mom., 8 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 3 mom. och inledningssatsen i 14 § samt 14 § 1 punkten landskapslagen den 26 november 1975 om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen (58/75), av dessa lagrum 2 § 2 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 28 maj 1987 (41/87),

fogas till lagen nya 9a § och 19a §§ samt till 7 § ett nytt 4 mom. och till 8 § ett nytt 4 mom. samt

ersätts i 6 § ordet "landstinget" med ordet "lagtinget" som följer:

2 §

Är ledamot förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon snarast underrätta lantrådet samt, om fråga är om en landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val, själv inkalla sin personliga ersättare.

Är lantrådet förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon underrätta den som vid förhindret skall föra ordet vid landskapsstyrelsens sammanträde. Om fråga är om en landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val, skall lantrådet själv inkalla sin personliga ersättare.

4 §

Vid landskapsstyrelsens sammanträden förs beslutsprotokoll av en tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet. Ur protokollet skall framgå hur varje röst fallit vid omröstning och val.

5 §

Vid landskapsstyrelsens sammanträde skall den föredragande ledamoten först redogöra för ärendet och framlägga sitt förslag till beslut. Därefter har ledamöterna och närvarande tjänstemän rätt att erhålla ordet i den ordning de anmäler sig. Om en fråga riktas direkt till den föredragande ledamoten eller till en tjänsteman som biträder vid föredragningen, skall dock denne omedelbart erhålla ordet för att besvara frågan, varefter den frågande har rätt att fortsätta sitt anförande.

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen, som enligt 22 § är ansvarig för den avdelning eller byrå varifrån ärendet föredras, eller av avdelnings- eller byråchef. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till avdelnings- eller byråchef kan utövas utan föredragning, om detta särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas endast på en landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val.

16 §

Medlem av landskapsstyrelsen samt beslutande och föredragande tjänsteman är jävig att delta i behandlingen av ärende,

Jäv enligt 1 mom. 2 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och medlemmen av landskapsstyrelsen eller tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och medlemmen eller tjänstemannen där representerar landskapet.

17 §

Önskar medlem av landskapsstyrelsen väcka initiativ i viss fråga vid landskapsstyrelsens sammanträde, kan han eller hon meddela därom vid sammanträdet. Godkänner landskapsstyrelsen initiativet, skall detta antecknas som ärende i protokollet. Initiativ som medlem av landskapsstyrelsen väcker vid enskild föredragning skall antecknas som ärende i protokollet.

Initiativ vilket antecknats som ärende i protokollet skall beredas på det sätt som gäller för ärenden vilka anhängiggjorts vid landskapsstyrelsen.

22 §

Avdelning eller byrå inom centrala ämbetsverket och andra organ som underlyder landskapsstyrelsen underställs lantrådets eller viss ledamots ansvar enligt de grunder lagtinget bestämmer när landskapsstyrelsen tillsätts. Väljs landskapsstyrelsens medlemmar genom proportionella val, beslutar dock landskapsstyrelsen om fördelningen av ansvarsområdena.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

6 §

Sedan överläggningen avslutats vid landskapsstyrelsens sammanträde fattar landskapsstyrelsen beslut i ärendet. Har annat förslag förutom föredragande ledamotens förslag framförts, skall öppen omröstning verkställas. Härvid röstar först den ledamot som sitter till vänster om lantrådet. Därefter avges rösterna i tur och ordning efter ledamöternas placering så att lantrådet röstar sist.

Avgör medlem av landskapsstyrelsen vid enskild föredragning, i enlighet med 10b § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71), ärende annorlunda än föredraganden föreslagit, har föredraganden rätt att till protokollet anteckna skiljaktig mening jämte kortfattad motivering härtill. Har sådan anteckning inte gjorts anses föredraganden ha biträtt beslutet.

7 §

Önskar medlem av landskapsstyrelsen bordlägga ärende vid enskild föredragning, skall ärendet bordläggas. Samtidigt skall beslut fattas om de vidare utredningar som behövs i ärendet.

8 §

Det justerade protokollet skall påtecknas av den tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet och för protokollet samt av ordföranden vid det sammanträde då protokollet justerades.

Protokoll vid enskild föredragning förs av föredraganden. Protokollet påtecknas av föredraganden och den beslutande medlemmen av landskapsstyrelsen.

Vid tjänstemannaföredragning förs beslutsförteckning. Förteckningen förs av föredraganden och den skall godkännas av den beslutande tjänstemannen.

9 §

Expedition med anledning av beslut som fattats vid landskapsstyrelsens sammanträde undertecknas av den som förde ordet då beslutet fattades och kontrasigneras av den föredragande ledamoten. Vid förfall för tjänstgörande ordföranden undertecknas expeditionen av vicelantrådet, om han eller hon deltagit i beslutet, och i annat fall av den till åren äldsta ordinarie ledamoten som deltog i beslutet. Vid förfall för den föredragande ledamoten kontrasigneras expeditionen av annan ledamot som lantrådet därtill utser.

9a §

Expedition, om sådan skall utfärdas, skall uppgöras utan dröjsmål. I ärende som avgjorts vid landskapsstyrelsens sammanträde skall expedition uppgöras senast en vecka efter det landskapsstyrelsens justerade beslut föreligger. Expedition i ärende som avgjorts i annan ordning skall uppgöras senast en vecka efter det beslutet fattades.

I ärende som avgjorts efter föredragning ansvarar föredraganden för att expeditionen uppgörs i tid.

10 §

Valet förrättas under ledning av lantrådet, som vid valet biträds av en närvarande tjänsteman.

14 §

Kan landskapsstyrelsen inte enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i lagtinget iakttas i tillämpliga delar med följande avvikelser:

1) Lantrådet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i protokollet.

19a §

Ärende som anhängiggjorts vid landskapsstyrelsen skall behandlas utan onödigt dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet anhängiggjordes. Har ärendet inte upptagits för avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall föredraganden inom en månad därefter uppgöra och tillställa landskapsstyrelsen en redogörelse över varför ärendet inte upptagits i tid.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

4. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 29 § 2 mom. landskapslagen den 10 april 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73),

ändras 25 § 1 mom. 2 punkten, 26 § 2 punkten, 27 § 1 mom. och 28 § 1 mom. samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 2a och 2b punkter och till 26 § nya 2a och 2b punkter som följer:

25 §

Avdelningschef åligger

2) att i samråd med den för avdelningen ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen bereda eller delta i beredningen av de ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde,

2a) att vid behov biträda den föredragande medlemmen vid föredragning och i beslutsfattandet i ärenden som avses i 2 punkten,

2b) att föredra avdelningens ärenden vid enskild föredragning, om inte ärendet ankommer på annan tjänsteman inom avdelningen, och att i den omfattning landskapsstyrelsen beslutar vid tjänstemannaföredragning eller självständigt avgöra avdelningens ärenden,

26 §

Byråchef åligger

2) att i samråd med den för byrån ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen bereda eller delta i beredningen av de ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde,

2a) att vid behov biträda den ansvarige medlemmen vid föredragning och i beslutsfattandet i ärenden som avses i 2 punkten,

2b) att föredra byråns ärenden vid enskild föredragning eller tjänstemannaföredragning, om inte ärendet skall föredras av annan tjänsteman, samt att i den omfattning landskapsstyrelsen beslutar vid tjänstemannaföredragning eller självständigt avgöra byråns ärenden,

27 §

Landskapsstyrelsen kan vid behov förordna annan tjänsteman att fullgöra uppgifter som annars ankommer på byråchef.

28 §

Envar byrå handlägger på denna ankommande ärenden självständigt och på eget ansvar, till den del inte annat följer av 25 § 1 mom. 2 punkten och 26 § 2 punkten. Den medlem av landskapsstyrelsen som ansvarar för byråns verksamhet skall, i den omfattning han eller hon begär, hållas informerad om de ärenden som anhängiggjorts och om hur beredningen av dessa fortskrider.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

5.

LANDSKAPSLAG**om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen**

I enlighet med lagtingets beslut ändras 2 § och 3 § 1 mom. landskapslagen den 10 mars 1972 om lagberedningen (13/72), av dessa lagrum 2 § sådan den lyder i landskapslagen den 30 juni 1992 (31/92), som följer:

2 §

Landskapsstyrelsen kan ge annan enhet än lagberedningen i uppdrag att bereda författningsförslag.

När lag- och andra författningsförslag bereds skall samtidigt de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av dem utredas.

3 §

Arbetet vid lagberedningen leds av en lagberedningschef. Författningsförslag som skall föredras av en medlem av landskapsstyrelsen skall beredas i samråd med medlemmen.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

Mariehamn den 23 maj 1995

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

T.f. lagberedningschef

Lars Karlsson

1.

LANDSKAPSLAG

om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

upphävs 64a § 3 mom. lagtingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet Åland (11/72), sådant det lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88), samt

ändras 64a § 2 och 4 mom., sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88) som följer:

Gällande lydelse

64a §

När landskapsstyrelse skall tillsättas, utser lagtinget lantråds kandidat på förslag av talmannen. Förslaget skall utan dröjsmål föreläggas lagtinget.

Lantråds kandidatens uppgift är att leda förhandlingar om tillsättande av en landskapsstyrelse som åtnjuter lagtingets förtroende och i vilken ingår företrädare för sådana grupper av lagtingsledamöter som vid ett proportionellt val kan yrka på representation i landskapsstyrelsen.

Finner lantråds kandidaten under förhandlingarna att förutsättningar saknas för att fullgöra det i 2 mom. avsedda uppdraget skall han, med angivande av de skäl som omöjliggjort uppgiften, meddela lagtinget härom. Sedan överläggning i ärendet skett, besluter lagtinget uppdra åt lantråds kandidaten att fortsätta förhandlingarna om tillsättande av en landskapsstyrelse som åtnjuter lagtingets förtroende. Uppnås inte erforderlig majoritet för sådant beslut, skall talmannen förelägga lagtinget förslag till annan lantråds kandidat.

Har lantråds kandidaten och de i förhandlingarna deltagande grupperna av ledamöter enats om ett förslag till land-

Föreslagen lydelse

64a §

Lantråds kandidatens uppgift är att leda förhandlingar, med de grupper av lagtingsledamöter som är representerade i lagtinget, om tillsättande av en landskapsstyrelse som åtnjuter lagtingets förtroende.

3 mom. upphävs

Har lantråds kandidaten och de i förhandlingarna deltagande grupperna av ledamöter enats om ett förslag till landskapssty-

Gällande lydelse

skapsstyrelse omfattande personsammansättningen, innehavaren av vicelantråds-posten, medlemmarnas överinseendefunk-tioner samt ett handlingsprogram, skall det av lantråds kandidaten föreläggas lagtinget för omröstning. Före omröstningen sker överläggning i ärendet.

I förslag som avses i 4 mom. skall ingå överenskommet antal företrädare för de medverkande grupperna. Dessa grupper skall likväl tillsammans omfatta minst 16 lagtingsledamöter.

Föreslagen lydelse

relse omfattande personsammansättningen, innehavaren av vicelantråds-posten, medlemmarnas **ansvarsområden** samt ett hand-lingsprogram, skall det av lantråds kandida-ten föreläggas lagtinget för omröstning. Före omröstningen sker överläggning i ärendet.

Denna lag träder i kraft den
och tillämpas första gången när land-
skapsstyrelse utses av det lagting som
tillträder den 1 november 1995.

2.

LANDSKAPSLAG**om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse**

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 11 § 1 och 2 mom., inledningssatsen i 16 § 1 mom., 16 § 3 mom., 17 § och 22 § landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), av dessa lagrum 1 § 1 mom., 11 § 2 mom. och 22 § sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (4/88), 11 § 1 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 17 mars 1978 (12/78), inledningssatsen i 16 § 1 mom. och 17 § sådana de lyder i landskapslagen den 26 november 1975 (59/75) samt 16 § 3 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 17 november 1987 (78/87),

fogas till lagen nya 10a och 10b §§ och till 11 §, sådant det lyder i landskapslagar-na den 17 mars 1978 (12/78) och den 7 januari 1978 (4/88), ett nytt 5 mom. samt

ersätts i 2, 3, 5, 6, 9 och 25 §§ ordet "landstinget" i olika böjningsformer med ordet "lagtinget" i motsvarande former, i 7 § ordet "landstingsval" med ordet "lagtings-val" samt i 7 och 26 §§ ordet "landstingsordningen" med ordet "lagtingsordningen" som följer:

Gällande lydelse

1 §

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter landstinget, på sätt därom är stadgat i landstingsordningen, en landskapsstyrelse bestående av lantrådet jämte minst fyra och högst sex ledamöter samt en ersättare för varje medlem. Utses landskapsstyrelsen genom proportionella val, är dock antalet medlemmar sju. En av de ordinarie ledamöterna skall utses till vicelantråd, som fullgör lantrådets åligganden då denne har förfall.

Vad i denna lag är föreskrivet om ordinarie medlem gäller även ersättare om inte annorlunda är bestämt.

Landskapsstyrelsen biträdes av landskapets centrala ämbetsverk.

2 §

På landskapsstyrelsen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra landstingets beslut och övriga förfoganden. Angående landskapsstyrelsens uppgifter i övrigt stadgas särskilt.

Landskapsstyrelsen må för fullgörandet av förvaltningsuppgifterna överföra ärenden på sätt i 11 § stadgas samt tillsätta särskilda organ för ärendenas beredning.

3 kap. Ärendenas handläggning.

10a §

(ny)

Föreslagen lydelse

1 §

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsstyrelse bestående av lantrådet jämte minst fyra och högst sex ledamöter. Utses landskapsstyrelsen genom proportionella val, är dock antalet medlemmar sju och för varje medlem skall i en sådan landskapsstyrelse utses en ersättare. En av ledamöterna skall utses till vicelantråd, som fullgör lantrådets åligganden då denna har förfall.

2 §

Landskapsstyrelsen kan för fullgörandet av förvaltningsuppgifterna tillsätta särskilda organ för ärendenas beredning.

3 kap. Ärendenas handläggning.

10a §

De ärenden som ankommer på landskapsstyrelsen avgörs av medlemmarna vid sammanträde, av enskild medlem eller av tjänsteman.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Ärende som avgörs av medlemmarna vid sammanträde avgörs efter föredragning av ledamot och i närvaro av en tjänsteman. Den föredragande ledamoten har rätt att låta sig biträdas av tjänstemän.

Ärende som avgörs av enskild medlem avgörs efter föredragning av tjänsteman (enskild föredragning). Ärende som avgörs av tjänsteman avgörs efter föredragning av annan tjänsteman (tjänstemannaföredragning) eller självständigt utan föredragning.

10b §
(ny)

10b §

Medlemmarna avgör vid sammanträde

1) ärende som skall tillställas lagtinget samt ärende som Republikens president, lagtinget eller lagtingets organ eller talmannen tillställt landskapsstyrelsen,

2) ärende som rör antagande av landskapsförordning eller överenskommelseförordning,

3) ärende som rör landskapets förhållande till staten, annan stat eller mellanstatlig eller internationell organisation,

4) ärende som rör omprövning av tidigare fattat beslut,

5) ärende av allmän eller principiell natur enligt de grunder landskapsstyrelsen beslutar, samt

6) ärende som enskild medlem av landskapsstyrelsen har befogenhet att avgöra och som han eller hon beslutat att skall avgöras av medlemmarna vid sammanträde.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Ärende av annat än i 1 mom. nämnt slag avgörs av enskild medlem, såvida inte beslut fattats om att ifrågavarande slag av ärenden skall avgöras av tjänsteman. Om den beslutande tjänstemannen vid tjänstemannaföredragning inte godkänner föredragandens förslag till beslut i visst ärende, skall ärendet föredras inför vederbörande medlem av landskapsstyrelsen.

Lantrådet har, utan hinder av bestämmelserna i 2 mom., rätt att besluta att ärende som avgjorts av enskild medlem av landskapsstyrelsen skall upptas till omprövning av medlemmarna vid sammanträde.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas inte på en landskapsstyrelse som utsetts genom proportionella val.

11 §

Landskapsstyrelsen handlägger och avgör ärenden i sammanträde på föredragning av vederbörande tjänsteman, såvida icke dess beslutanderätt utövas i enlighet med bestämmelserna i 2 mom.

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen, som enligt 22 § handhar överinseendet över den avdelning eller byrå varifrån ärendet föredras, eller av avdelnings- eller byråchef. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till avdelnings- eller byråchef kan utövas utan

11 §

Landskapsstyrelsen avgör ärenden vid sammanträde på föredragning av ledamot, såvida inte dess beslutanderätt utövas i enlighet med bestämmelserna i 2 mom.

Landskapsstyrelsen kan genom enhälligt beslut hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden att avgöras antingen av den ordinarie medlem av landskapsstyrelsen, som enligt 22 § är ansvarig för den avdelning eller byrå varifrån ärendet föredras, eller av avdelnings- eller byråchef. Sådant beslut skall återkallas om två av landskapsstyrelsens ordinarie medlemmar det kräver. Beslutanderätt som delegerats till avdelnings- eller byråchef kan utövas utan föredragning, om detta

Gällande lydelse

föredragning, om detta särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

Är ordinarie medlem av landskapsstyrelsen förhindrad att handha uppgift som nämns i 2 mom., kan landskapsstyrelsen genom enhälligt beslut tillfälligt överföra uppgiften på annan ordinarie medlem eller på ersättare.

Omfattas icke vid enskild föredragning eller vid föredragning inför avdelnings- eller byråchef föredragandens förslag i visst ärende eller anser den beslutande att ärendet är av sådan vikt att det bör avgöras i plenum, skall detsamma föredragas inför landskapsstyrelsen.

(Nytt 5 mom.)

16 §

Medlem av landskapsstyrelsen och föredragande är jävig att delta i behandling av ärende,

1) om saken angår honom själv, hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående eller ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon honom närstående,

2) om han eller någon honom närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

3) om ärendet blivit anhängigt hos landskapsstyrelsen efter överklagande eller på grund av tillsyn över annan myndighet och han tidigare hos den underordnade myndigheten deltagit i den slutliga hand-

Föreslagen lydelse

särskilt anges i landskapsstyrelsens beslut.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas endast på en landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val.

16 §

Medlem av landskapsstyrelsen samt beslutande och föredragande tjänsteman är jävig att delta i behandlingen av ärende,

Gällande lydelse

läggningen av ärenden som rör saken,

4) om han i saken fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon, eller

5) om eljest särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

Jäv enligt 1 mom. 2 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och medlemmen av landskapsstyrelsen eller föredraganden tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och medlemmen eller föredraganden där representerar landskapet.

17 §

Önskar medlem väcka initiativ i viss fråga, kan han därom anmäla vid landskapsstyrelsens sammanträde. Omfattar landskapsstyrelsen initiativet, skall föredraganden anteckna förslaget som ärende i protokollet och bereda detta såsom i 29 § 2 mom. landskapslagen om Ålands centrala ämbetsverk är stadgat.

22 §

Avdelning eller byrå inom centrala ämbetsverket och andra landskapsstyrelsen underlydande organ underställs lantrådets eller viss ledamots särskilda överinseende enligt de grunder landstinget bestämmer när landskapsstyrelsen tillsätts. Väljs land-

Föreslagen lydelse

Jäv enligt 1 mom. 2 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och medlemmen av landskapsstyrelsen eller tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och medlemmen eller tjänstemannen där representerar landskapet.

17 §

Önskar medlem av landskapsstyrelsen väcka initiativ i viss fråga vid landskapsstyrelsens sammanträde, kan han eller hon meddela därom vid sammanträdet. Godkänner landskapsstyrelsen initiativet, skall detta antecknas som ärende i protokollet. Initiativ som medlem av landskapsstyrelsen väcker vid enskild föredragning skall antecknas som ärende i protokollet.

Initiativ vilket antecknats som ärende i protokollet skall beredas på det sätt som gäller för ärenden vilka anhängiggjorts vid landskapsstyrelsen.

22 §

Avdelning eller byrå inom centrala ämbetsverket och andra organ som underlyder landskapsstyrelsen underställs lantrådets eller viss ledamots ansvar enligt de grunder lagtinget bestämmer när landskapsstyrelsen tillsätts. Väljs landskapsstyrelsens

Gällande lydelse

skapsstyrelsens medlemmar genom proportionella val, beslutar dock landskapsstyrelsen om hur uppdragen att utöva överinseende fördelas.

Föreslagen lydelse

medlemmar genom proportionella val, beslutar dock landskapsstyrelsen om fördelningen av ansvarsområdena.

Denna lag träder i kraft den och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

3.

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 2 § 1 och 2 mom., 4 § 3 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 och 5 mom., 8 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 3 mom. och inledningssatsen i 14 § samt 14 § 1 punkten landskapslagen den 26 november 1975 om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen (58/75), av dessa lagrum 2 § 2 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 28 maj 1987 (41/87),

fogas till lagen nya 9a § och 19a §§ samt till 7 § ett nytt 4 mom. och till 8 § ett nytt 4 mom. samt

ersätts i 6 § ordet "landstinget" med ordet "lagtinget" som följer:

Gällande lydelse

2 §

Är ledamot förhindrad att delta i sammanträde skall han själv inkalla sin personliga ersättare samt snarast möjligt underrätta lantrådet därom.

Föreslagen lydelse

2 §

Är ledamot förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon snarast underrätta lantrådet samt, om fråga är om en landskapsstyrelse som tillsatts genom proportionella val, själv inkalla sin personliga ersättare.

Gällande lydelse

Medlem som nedlagt sin röst och icke antecknat skiljaktig mening till protokollet anses ha biträtt beslutet.

Avgör landskapsstyrelsen ärendet annorlunda än föredraganden föreslagit, har föredraganden rätt att till protokollet anteckna skiljaktig mening jämte kortfattad motivering härtill. Har sådan anteckning icke gjorts, anses föredraganden ha biträtt beslutet.

7 §

Första gången ett ärende föredrages för avgörande behandling skall det, om en av landskapsstyrelsens medlemmar så yrkar, bordläggas till sammanträde tidigast påföljande dag.

Föreslås i annat fall bordläggning eller framställas förslag vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet och vinner sådant förslag understöd, skall beslut därom fattas innan vidare överläggning i ärendet tillåtes. Har ej beslut fattats om tiden för bordläggningen skall ärendet snarast möjligt upptagas till fortsatt behandling.

Sedan det framgått att bordläggning skall ske, besluter landskapsstyrelsen om de vidare utredningar som anses erforderliga i ärendet och avbryter därpå behandlingen.

(nytt 4 mom.)

Föreslagen lydelse

Avgör medlem av landskapsstyrelsen vid enskild föredragning, i enlighet med 10b § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71), ärende annorlunda än föredraganden föreslagit, har föredraganden rätt att till protokollet anteckna skiljaktig mening jämte kortfattad motivering härtill. Har sådan anteckning inte gjorts anses föredraganden ha biträtt beslutet.

7 §

Önskar medlem av landskapsstyrelsen bordlägga ärende vid enskild föredragning, skall ärendet bordläggas. Samtidigt skall beslut fattas om de vidare utredningar som behövs i ärendet.

Gällande lydelse

8 §

Protokoll som förts vid landskapsstyrelsens sammanträde skall genom beslut justeras genast eller i annat fall vid senare sammanträde. Protokollet skall justeras av de närvarande medlemmar som deltagit i behandlingen av de ärenden justeringen omfattar.

Det justerade protokollet skall förutom av föredraganden påtecknas av ordföranden vid det sammanträde, då protokollet justerades.

Vid enskild föredragning föres protokoll, som skall godkännas av den beslutande ledamoten.

(Nytt 4 mom.)

9 §

Expedition i anledning av landskapsstyrelsens vid sammanträde fattat beslut skall undertecknas av den som förde ordet då beslutet fattades och kontrasigneras av föredraganden. Vid förfall för tjänstgörande ordföranden undertecknas expedition av vicelanträdet, om han har deltagit i beslutet, i annat fall av den till åren äldsta ordinarie ledamoten som deltog i beslutet. Vid förfall för föredraganden kontrasigneras expedition av annan föredragande som lanträdet därtill förordnar.

Då beslut har fattats vid enskild före-

Föreslagen lydelse

8 §

Det justerade protokollet skall påtecknas av den tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet och för protokollet samt av ordföranden vid det sammanträde då protokollet justerades.

Protokoll vid enskild föredragning förs av föredraganden. Protokollet påtecknas av föredraganden och den beslutande medlemmen av landskapsstyrelsen.

Vid tjänstemannaföredragning förs beslutsförteckning. Förteckningen förs av föredraganden och den skall godkännas av den beslutande tjänstemannen.

9 §

Expedition med anledning av beslut som fattats vid landskapsstyrelsens sammanträde undertecknas av den som förde ordet då beslutet fattades och kontrasigneras av den **föredragande ledamoten**. Vid förfall för tjänstgörande ordföranden undertecknas expeditionen av vicelanträdet, om han **eller hon** deltagit i beslutet, och i annat fall av den till åren äldsta ordinarie ledamoten som deltog i beslutet. Vid förfall för den **föredragande ledamoten** kontrasigneras expeditionen av annan **ledamot** som lanträdet därtill utser.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

dragning, undertecknas expeditionen av den beslutande medlemmen i landskapsstyrelsen och kontrasigneras av föredraganden.

Expeditioner i anledning av lantrådets beslut och andra åtgöranden undertecknas av lantrådet och kontrasigneras av vederbörande föredragande.

Expedition i anledning av tjänstemans beslut undertecknas av den som fattat beslutet och skall, då ärendet föredragits av annan tjänsteman, kontrasigneras av denne.

Expedition med anledning av förberedande åtgärd undertecknas av vederbörande föredragande på tjänstens vägnar.

9a §
(ny)

10 §

Då tjänst eller befattning skall besättas eller annat val förrättas ankommer det på föredraganden att föreslå, vem eller vilka som skall väljas.

Kan enighet inom landskapsstyrelsen icke uppnås, sker valet såsom i 11-14 §§ stadgas.

Valet förrättas under ledning av lant-

9a §

Expedition, om sådan skall utfärdas, skall uppgöras utan dröjsmål. I ärende som avgjorts vid landskapsstyrelsens sammanträde skall expedition uppgöras senast en vecka efter det landskapsstyrelsens justerade beslut föreligger. Expedition i ärende som avgjorts i annan ordning skall uppgöras senast en vecka efter det beslutet fattades.

I ärende som avgjorts efter föredragning ansvarar föredraganden för att expeditionen uppgörs i tid.

10 §

Valet förrättas under ledning av lant-

Gällande lydelse

rådet med biträde av föredraganden.

14 §

Kan landskapsstyrelsen icke enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i landstinget iakttagas i tillämpliga delar med följande avvikelser:

1) Lantrådet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i vederbörande föredragandes protokoll.

2) Kandidatlista undertecknas av endast en medlem av landskapsstyrelsen som samtidigt är listans ombudsman.

3) Kandidatlistorna inlämnas till registratörskontoret och skall där under tjänstetid vara tillgängliga för landskapsstyrelsens medlemmar.

4) Valsedel skall föras med den röstandes namn på därför avsedd plats.

5) Finner lantrådet valsedel bristfällig, skall han före röstsammanräkningen bereda den röstande tillfälle att rätta valsedeln.

19a §
(ny)*Föreslagen lydelse*

rådet, som vid valet biträds av en närvarande tjänsteman.

14 §

Kan landskapsstyrelsen inte enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i lagtinget iakttas i tillämpliga delar med följande avvikelser:

1) Lantrådet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i protokollet.

19a §

Ärende som anhängiggjorts vid landskapsstyrelsen skall behandlas utan onödigt dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet anhängiggjordes. Har ärendet inte upptagits för avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall föredraganden inom en månad därefter uppgöra och tillställa landskapsstyrelsen en redogörelse över varför ärendet inte upptagits i tid.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Denna lag träder i kraft den
och tillämpas första gången på arbetet i
den landskapsstyrelse som tillsätts av det
lagting som tillträder den 1 november
1995.

4. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 29 § 2 mom. landskapslagen den 10 april 1973 om landskapet Ålands
centrala ämbetsverk (25/73),
ändras 25 § 1 mom. 2 punkten, 26 § 2 punkten, 27 § 1 mom. och 28 § 1 mom.
samt
fogas till 25 § 1 mom. nya 2a och 2b punkter och till 26 § nya 2a och 2b punkter
som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

25 §

25 §

Avdelningschef åligger

Avdelningschef åligger

1) att bistå landskapsstyrelsen, lantrådet och ledamot av landskapsstyrelsen i ärenden som hör till avdelningens verksamhetsområde;

2) att föredraga avdelningens ärenden för landskapsstyrelsen, lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen, om icke landskapsstyrelsen anförtrott föredragningen av vissa ärenden för viss tid eller tillsvidare åt vederbörande byråchef eller annan tjänsteman;

(nya 2a och 2b pp.)

2) att i samråd med den för avdelningen ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen bereda eller delta i beredningen av de ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde,

2a) att vid behov biträda den föredragande medlemmen vid föredragning

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3) att ansvara för samordnandet av byråernas inom avdelningen verksamhet, i vilket syfte avdelningschefen varje månad skall sammankalla byråcheferna till gemensam överläggning;

4) att följa med utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde samt tillse, att avdelningen samverkar med ämbetsverkets övriga avdelningar och byråer;

5) att med iakttagande av vad därom är stadgat fördela på avdelningen ankommande ärenden mellan avdelningens olika byråer;

6) att vid förfall för byråchef vid avdelningen bestämma om handhavandet av dennes åligganden med beaktande av att förordnande av föredragande ankommer på landskapsstyrelsen;

7) att sammanställa avdelningens budgetförslag; samt

8) att handlägga övriga ärenden, vilka enligt avdelningens reglemente ankommer på honom eller anförtrotts honom enligt landskapsstyrelsens beslut.

Då byråchef föredrager ärende, är avdelningschefen berättigad att närvara.

och i beslutsfattandet i ärenden som avses i 2 punkten,

2b) att föredra avdelningens ärenden vid enskild föredragning, om inte ärendet ankommer på annan tjänsteman inom avdelningen, och att i den omfattning landskapsstyrelsen beslutar vid tjänstemannaföredragning eller självständigt avgöra avdelningens ärenden,

Gällande lydelse

26 §

Byråchef åligger

1) att bistå landskapsstyrelsen, lantrådet och ledamot av landskapsstyrelsen i ärenden som hör till byråns verksamhetsområde;

2) att enligt landskapsstyrelsens beslut föredraga byråns ärenden för landskapsstyrelsen, lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen, varom avdelningschefen skall underrättas;

(nya 2a och 2b pp.)

3) att följa utvecklingen inom byråns verksamhetsområde samt tillse att byrån samverkar med ämbetsverkets övriga avdelningar och byråer;

4) att uppgöra budgetförslag för byrån;

5) att vid förfall för tjänsteman vid byrån bestämma om handhavandet av dens åligganden; samt

6) att handlägga övriga ärenden, vilka enligt reglementet åligger honom eller anförtrotts honom enligt landskapsstyrelsens beslut.

27 §

Landskapsstyrelsen kan vid behov förordna annan tjänsteman att föredraga vissa

Föreslagen lydelse

26 §

Byråchef åligger

2) att i samråd med den för byrån ansvarige medlemmen av landskapsstyrelsen bereda eller delta i beredningen av de ärenden som skall avgöras vid landskapsstyrelsens sammanträde,

2a) att vid behov biträda den ansvarige medlemmen vid föredragning och i beslutsfattandet i ärenden som avses i 2 punkten,

2b) att föredra byråns ärenden vid enskild föredragning eller tjänstemannaföredragning, om inte ärendet skall föredras av annan tjänsteman, samt att i den omfattning landskapsstyrelsen beslutar vid tjänstemannaföredragning eller självständigt avgöra byråns ärenden,

27 §

Landskapsstyrelsen kan vid behov förordna annan tjänsteman att fullgöra

Gällande lydelse

ärenden.

Landskapsstyrelsen kan förordna att ärende, som ankommer på en avdelning eller byrå, för viss tid handlägges av annan avdelning eller byrå.

För varje avdelning kan landskapsstyrelsen förordna en annan tjänsteman, företrädesvis en byråchef, till avdelningschefens ställföreträdare.

28 §

Envar byrå handlägger på denna ankommande ärenden självständigt och på eget ansvar.

Uppstår ovisshet om på vilken avdelning något ärende skall handläggas, avgöres frågan av lantrådet på förslag av kanslichefen.

29 §

Föredragande skall göra sig förtrogen med förhållandena inom landskapet i allmänhet och särskilt med de omständigheter, om vilka han bör äga kännedom för att behörigen fullgöra sina tjänsteåligganden.

Föredragande bör med omsorg bereda och föredraga de ärenden, som ankommer på hans handläggning. Ärende skall föredragas inom en månad från det ärendet anhängiggjorts. Föredragande skall senast

Föreslagen lydelse

uppgifter som annars ankommer på byråchef.

28 §

Envar byrå handlägger på denna ankommande ärenden självständigt och på eget ansvar, till den del inte annat följer av 25 § 1 mom. 2 punkten och 26 § 2 punkten. Den medlem av landskapsstyrelsen som ansvarar för byråns verksamhet skall, i den omfattning han eller hon begär, hållas informerad om de ärenden som anhängiggjorts och om hur beredningen av dessa fortskrider.

29 §

2 mom. upphävs.

Gällande lydelse

en vecka efter det landskapsstyrelsens justerade beslut föreligger uppsätta och låta utskriva expedition, då sådan skall utfärdas.

Föreslagen lydelse

**Denna lag träder i kraft den
och tillämpas första gången på arbetet i
den landskapsstyrelse som tillsätts av det
lagting som tillträder den 1 november
1995.**

5. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen

I enlighet med lagtingets beslut ändras 2 § och 3 § 1 mom. landskapslagen den 10 mars 1972 om lagberedningen (13/72), av dessa lagrum 2 § sådan den lyder i landskapslagen den 30 juni 1992 (31/92), som följer:

*Gällande lydelse***2 §**

Lagberedningen åligger att bereda och för landskapsstyrelsen föredraga lag- och författningsförslag, som den anser behövliga eller som landskapsstyrelsen givit lagberedningen i uppdrag att utarbeta. Landskapsstyrelsen kan även överlåta åt någon avdelning vid landskapsstyrelsen att utarbeta förslag till sådant landskapsstyrelsens beslut, som skall publiceras i Ålands författningssamling.

Då i 1 mom. nämnda lag- och författningsförslag bereds skall samtidigt deras

*Föreslagen lydelse***2 §**

**Landskapsstyrelsen kan ge annan
enhet än lagberedningen i uppdrag att
bereda författningsförslag.**

När lag- och andra författningsförslag bereds skall samtidigt de ekonomiska och

3

3

Gällande lydelse

ekonomiska och organisatoriska verkningar utredas.

3 §

Vid lagberedningen finnes en lagberedningschef, som närmast ansvarar för lagberedningens verksamhet, och en lagberedningssekreterare. Lagberedningens förslag föredrages i landskapsstyrelsen av lagberedningschefen eller lagberedningssekreteraren.

Vad om föredragande vid landskapsstyrelsen är särskilt stadgat skall jämväl äga tillämpning på lagberedningschefen och lagberedningssekreteraren.

Inom ramen för i ordinarie årsstaten anvisade anslag kan vid lagberedningen inrättas ordinarie och extraordinarie befattningar.

Föreslagen lydelse

administrativa konsekvenserna av dem utredas.

3 §

Arbetet vid lagberedningen leds av en lagberedningschef. Författningsförslag som skall föredras av en medlem av landskapsstyrelsen skall beredas i samråd med medlemmen.

Denna lag träder i kraft den och tillämpas första gången på arbetet i den landskapsstyrelse som tillsätts av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

Arende nr 3 FR 37
Ltm Olof Erlands klämförslag

att landskapsstyrelsen i brådslande ordning till lagtinget inkommer med förslag till reform av landskapsförvaltningen med en klar ansvarsfördelning mellan tjänstemän och förtroendevalda som tillgodoser kraven på saklig beredning, effektivt beslutsfattande, rättsäkerhet och demokratisk öppenhet.

